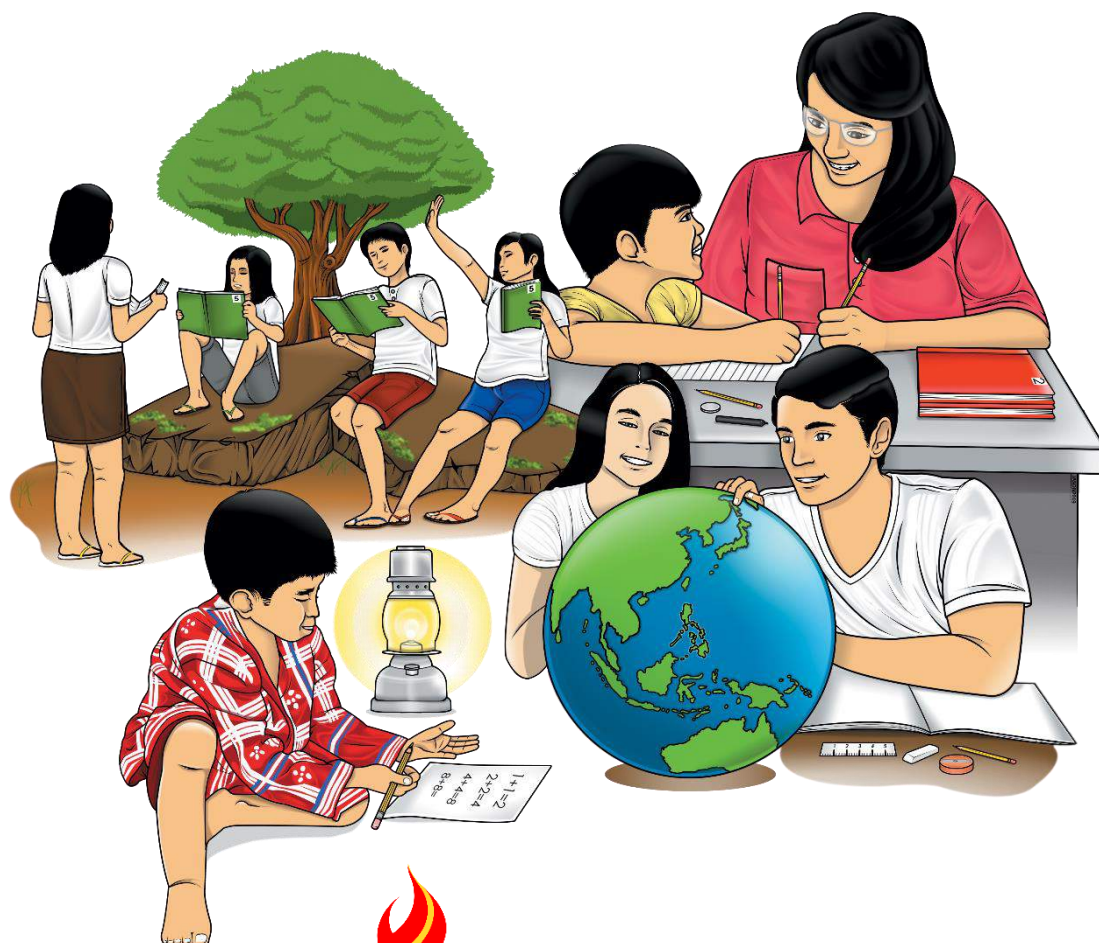

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 1: Pagtugon sa mga Suliranin, Isyu at Hamon sa Kasarinlan ng Bansa (1946-1972)

Araling Panlipunan – Ikaanim na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Modyul 1: Pagtugon sa mga Suliranin, Isyu at Hamon sa Kasarinlan ng Bansa (1946-1962)

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Ruth Ann D. Monterroyo
Editor:	Mayo P. Villamor, Analee B. Alingco
Tagasuri:	Rizamie E. Flores, Ma. Analyn T. Villamor, Ryan Alvarez, Joy B. Fernandez
Tagaguhit:	Jessa P. Remata, Joeval P. Romelo
Tagalapat:	Bella P. Balandra, Cherry Ann R. Varon
Tagapamahala:	Ramir B. Uytico, Elina D. Gonzaga, Donald T. Genine, Celestino Dalumpines IV, Nenita P. Gamao, Marlon Dublin, Jordan T. Beleganio, Ma. Gemma M. Ledesma, Josilyn S. Solana Elena P. Gonzaga, Arlene G. Bermejo

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region VI – Western Visayas

Office Address: Schools Division of Sagay City
Quezon St., Brgy Poblacion 1, Sagay City, Neg. Occ, 6122

Telefax: (034) 488-0415; 488-0416

E-mail Address: sagay.city001@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

**Ikatlong Markahan – Modyul 1:
Pagtugon sa mga Suliranin, Isyu
at Hamon sa Kasarinlan
ng Bansa (1946-1972)**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kalayaan ang isa sa pinakadakilang handog ng ating mga ninuno. Sila ay nakipaglaban at nagbuwis ng buhay upang ito ay ating makamtan. Subalit alam mo ba na hindi naging madali para sa ating pamahalaan ang pagbangon mula sa mga hamon na dulot ng ikalawang digmaang pandaigdig kahit na naideklara na ang Pilipinas bilang isang bansang malaya?

Sa kabila ng pagsusumikap ng ating pamahalaan na iangat ang kabuhayan at moralidad nating mga Pilipino, ay ang mga suliranin sa lipunan na pilit binigyang solusyon ng mga lider at mga pangulong nagsilbi sa ating lipunan.

Sa modyul na ito, tatalakayin at ipapaliwanag natin ang mga suliraning pangkabuhayan pagkatapos ng digmaan at ang naging pagtugon sa mga suliraning ito. Tatalakayin din natin ang ilang mga batas at mga hindi pantay na kasunduan sa pamamagitan ng Pilipinas at Estados Unidos at ang iba't ibang reaksiyon ng mga Pilipino sa mga epekto ng pagsasarili ng bansa na ipinahahayag ng ilang di pantay na kasunduan tulad ng Philippine Rehabilitation Act, Parity Rights at Kasunduang Base-Militar.

May dalawang aralin sa modyul na ito:

- Aralin 1- Mga Suliraning Pangkabuhayan na Kinaharap ng Pilipinas Pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig
- Aralin 2- Iba't ibang reaksiyon ng mga Pilipino sa mga epekto ng Pagsasarili ng Bansa

Pagkatapos mong gawin ang mga aralin sa modyul na ito, ikaw ay inaasahang makakagawa ng mga sumusunod:

1. Natatalakay ang mga suliraning pangkabuhayan pagkatapos ng digmaan at ang naging pagtugon sa mga ito.
2. Natatalakay ang mga batas at mga hindi pantay na kasunduan sa pamamagitan ng Pilipinas at Estados Unidos.
3. Nasusuri ang iba't ibang reaksiyon ng mga Pilipino sa mga epekto ng pagsasarili ng bansa na ipinahahayag ng ilang di pantay na kasunduan tulad ng Philippine Rehabilitation Act, Parity Rights at Kasunduang Base-Militar.

Subukin

Unang Bahagi

Panuto: Ano ano kaya ang mga naging suliranin ng Pilipinas pagkatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig? Lagyan ng (✓) tsek ang mga pangungusap o parirala na naglalarawan sa mga suliraning ito. Gawin mo ito sa sagutang papel.

- _____ 1. Naging mahirap ang transportasyon at komunikasyon sa bansa.
- _____ 2. Maraming nawasak na mga gusali.
- _____ 3. Kawalan ng mga makinarya at mga gamit na pang agrikultura.
- _____ 4. Naging masaya at maunlad ang pamumuhay sa Pilipinas
- _____ 5. Dumami ang mga iskwater sa Maynila.
- _____ 6. Maraming mga naging problema sa sistema ng edukasyon.
- _____ 7. Halos lahat ng mga dayuhan ay gustong mag negosyo sa Pilipinas.
- _____ 8. Lalong umunlad ang mga pamayanan sa Pilipinas.
- _____ 9. Nalugmok sa kahirapan ang ekonomiya ng Pilipinas.
- _____ 10. Nagkaroon ng malakas na antas ng “colonial mentality” ang mga Pilipino o ang pagkahilig sa mga produkto na galing o gawa sa ibang bansa.

Ikalawang Bahagi

Panuto: Basahin ang mga sumusunod. Bilugan ang titik ng tamang sagot. Isulat sa sagutang papel.

1. Bakit maraming Pilipino ang nagalit at hindi sumang-ayon sa pagpirma ni Pangulong Roxas sa kasunduang inilahad ng Estados Unidos?
 - a. Ang kasunduan ay pabor lamang sa mga Pilipino.
 - b. Hindi naging pantay ang kasunduan sa mga Pilipino.
 - c. Ang mayayaman lamang ang nakatanggap ng tulong at benepisyo.
 - d. Marami ang nakatanggap ng benepisyo at tulong mula sa Estados Unidos.
2. Bakit labag sa konstitusyon at saligang batas ng Pilipinas ang patakarang Parity Rights?
 - a. Ito ay isang paraan ng pakikipagkaibigan sa ibang bansa.
 - b. Ito ay patakarang nag uutos na tumangkilik sa mga produkto ng ibang bansa.
 - c. Ito ay isang paraan ng panghihimasok ng makapangyarihang mga bansa at mga bagong tatag na estado.
 - d. Ito ay kasunduang nagbibigay ng pantay na karapatan sa mga Pilipino at Amerikano na linangin ang mga likas na yaman ng bansa.
3. Naging aktibo ang kilusang Hukbalahap (Hukbo Laban Sa hapon) sa administrasyong Roxas. Alin kaya sa mga sumusunod ang maaring naging dahilan ng kanilang pag-aalsa?
 - a. Pagtangkilik ng mga Pilipino sa mga produkto ng ibang bansa.
 - b. Hindi pagsang-ayon ng pamahalaan sa kasunduang Batas Militar.
 - c. Pagbabayad ng pamahalaang Amerikano ng napakababang halaga sa Pilipinas bilang bayad pinsala sa digmaan.
 - d. Galit at kawalan ng tiwala sa pamahalaan dahil sa pagsang-ayon nito sa mga hindi pantay na kasunduan na inilahad ng Estados Unidos.
4. Ang mga sumusunod ay naglalarawan sa mga reaksiyon ng mga Pilipino sa mga ilang hindi pantay na kasunduan. Alin sa mga ito ang **hindi** nabibilang sa kanilang mga reaksiyon?
 - a. Pag-aalsa laban sa pamahalaan.
 - b. Pagbatikos sa administrasyong Roxas
 - c. Pakikipagsaya kasama ang mga Amerikano
 - d. Galit dahil sa paglabag ng kanilang mga Karapatan

Aralin

1

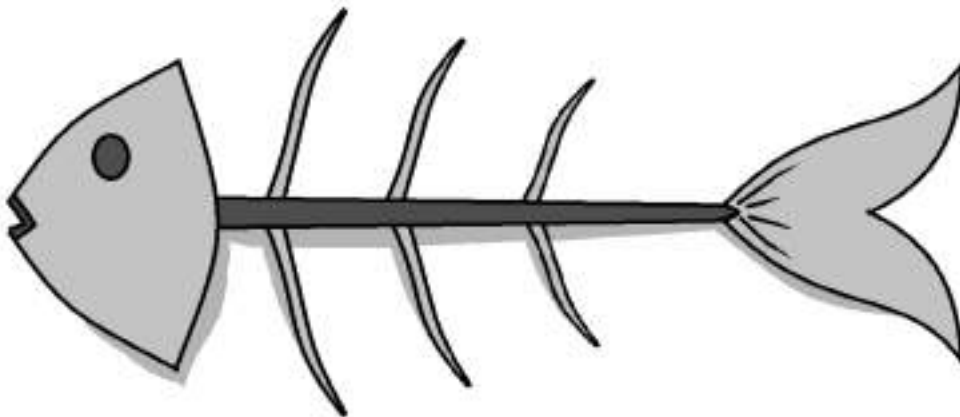
Mga Suliraning Pangkabuhayan na Kinaharap ng Pilipinas Pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig

Likas sa ating mga Pilipino ang pagiging matatag sa pagharap ng mga pagsubok at suliranin. Ang positibong katangian na ito ay napatunayan na mula sa ating mga ninuno na pilit bumangon at lumaban sa mga suliranin pagkatapos ng ikalawang digmaan. Tatalakayin at aalamin natin ang mga ito ngayon sa aralin na ito. Handa ka na ba? Magaling! Tara na!

Balikan

Panuto: Isa-isahin ang mga suliraning pangkabuhayan na hinarap ng mga Pilipino pagkatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig. Isulat ang inyong sagot sa sagutang papel sa pamamagitan ng pagkumpleto sa fish bone chart.

Tuklasin

Tingnang mabuti ang larawan.

Ano ang masasabi mo sa kalagayan ng Pilipinas pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig? Sa iyong palagay paano kaya nalagpasan ng mga Pilipino ang mga hamon na dulot ng digmaan?

Suriin

Sa pagtatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig, naging isang malaking hamon sa Pilipinas ang pagbangon nito mula sa kinasadlakang suliranin at dulot na mga pinsala ng digmaan. Ilan sa mga hamon at suliraning ito ay ang mga sumusunod:

1. matinding pinsala sa mga gusali, imprastraktura at pagka paralisa ng mga transportasyon
2. mabuway na ekonomiya at bagsak na produksyon sanhi ng pagkasira ng mga palayan at sakahan.
3. pag-aalsa ng ilang pangkat sa pamahalaan
4. katiwalian ng mga opisyaes sa pamahalaan

Tinanggap ni Pangulong Manuel A. Roxas ang tulong na inialok ng Amerika dahil sa mga suliraning kinakaharap nito sa kabila nang pagtutol nang maraming Pilipino. Ang kasunduang ito ay ang tinatawag na Philippine Rehabilitation Act. Isinasaad sa kasunduan ang pagtanggap ng Pilipinas ng tulong mula sa Estados Unidos kapalit ng ilang mga hindi pantay na kasunduan.

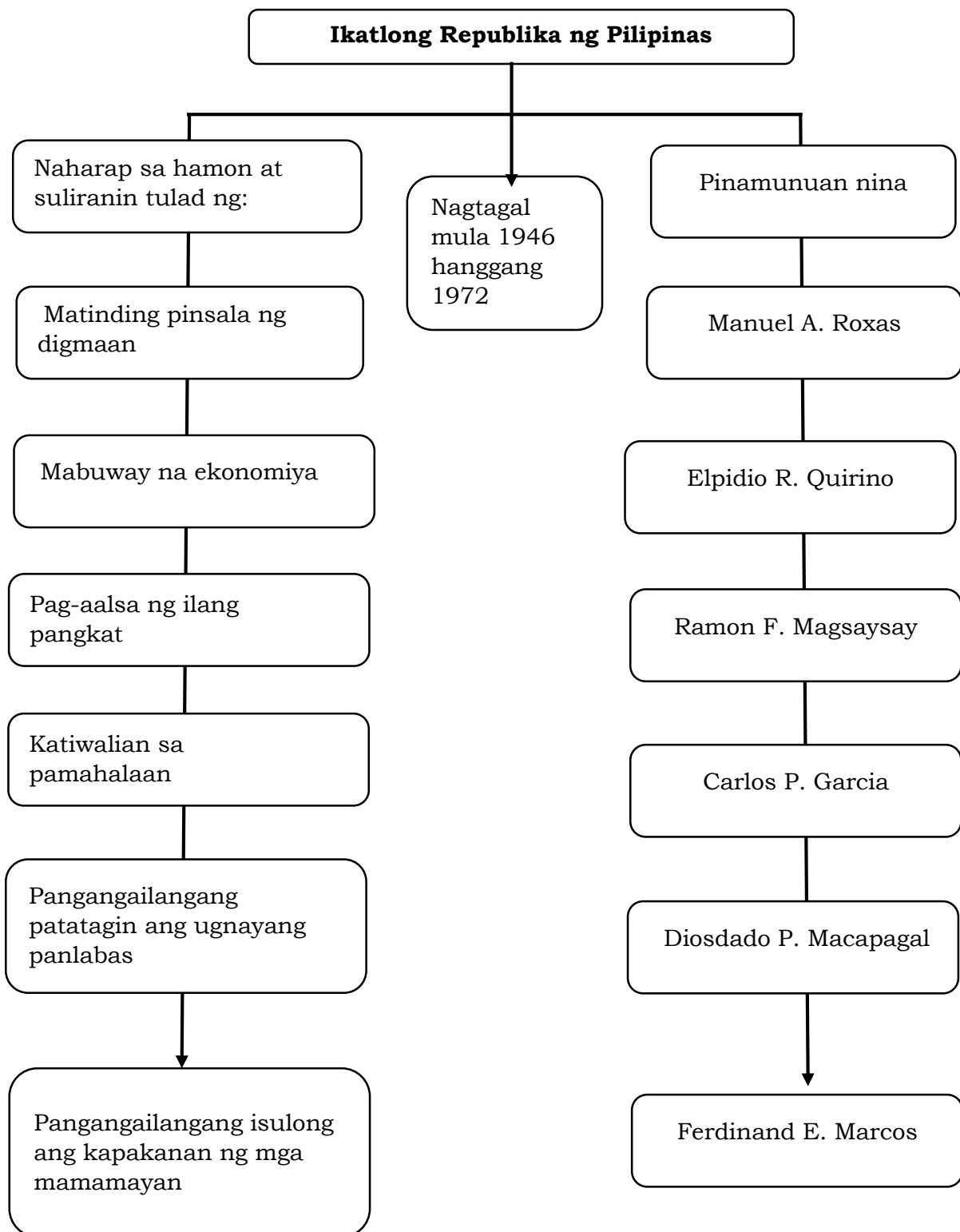
Ang **Philippine Rehabilitation Act** ay nagsasad ng pagbibigay ng pamahalaang Amerikano ng halagang \$620milyon na tulong pinansyal sa Pilipinas. Nakasaad din sa kasunduan pagbabayad ng Amerika nang halagang \$800 milyon bilang bayad-pinsala sa mga ari-arian ng mga sibilyang naapektuhan ng digmaan.

Kapalit ng Philippine Rehabilitation Act, nilagdaan ang **Bell Trade Act** na nagsasaad na sa loob ng walong taon ay magkakaroon ng malayang kalakalan ang Pilipinas at Amerika mula 1946 hanggang 1954.

Maliban sa Bell Trade Act, ay nilagdaan din ang **Parity Rights** o ang kasunduan na nagpapahayag ng pagkakaroon ng pantay na karapatan ng mga Pilipino at Amerikano na magnegosyo sa Pilipinas at linangin ang mga likas na yaman nito.

Kaakibat ng mga Kasunduang Bell Trade Act at Parity Rights ay ang **Kasunduang Base Militar** na nagpapahintulot na manatili sa Pilipinas ang 23 base militar ng Amerika sa iba't ibang sulok ng bansa.

Ang sumusunod na balangkas ng kaisipan ay naglalarawan sa ikatlong republika ng Pilipinas at ang mga pangulong namuno nito kaakibat ang mga suliranin at hamong kinaharap ng kanilang mga administrasyon.

Pagyamanin

Ipinatupad ni Pangulong Manuel A. Roxas ang pakikipag-ugnayan sa Estados Unidos sa kabila ng pagtutol ng maraming Pilipino. Siya ay naniniwala na malaki ang maitutulong ng hakbang na ito sa pagbangon ng ating bansa mula sa mga suliraning kinakaharap nito sa kasalukuyan.

Subalit, hindi nalutas ang mga suliranin dahil sa biglang pagpanaw ni Pangulong Roxas noong Abril 15, 1948 dahil sa sakit sa puso.

Sa halip na malutas ang mga suliranin ng ating bansa ay nagbunga pa ito nang isa pang matinding suliranin. Ito ay ang pagkakaroon ng mataas na antas ng “colonial mentality” ng mga Pilipino o ang pagkahilig at pangtakilik sa mga produktong gawa sa ibang bansa o “stateside” na mas lalong nagpahirap sa ekonomiya ng Pilipinas dahil sa halip na kumita ang mga manggawang Pilipino, ang mga dayuhang produkto ang mas tinatangkilik ng mga Pilipino.

Bakit kaya mahalaga ang pagtangkilik ng sariling produkto sa pag unlad at pagsulong ng bansa? Magbigay ng ilang mga dahilan. Isulat ang mga ito sa inyong papel.

Kahalagahan ng pagtangkilik ng sariling produkto sa pag unlad at pagsulong ng bansa.

Isaisip

Matinding dagok ang naging dulot sa pamumuhay ng mga Pilipino ng mga pinsalang dala ng ikalawang digmaang pandaigdig. Kailangan nitong harapin ang mga hamon at suliranin na mga sumusunod: matinding pinsala sa mga gusali, imprastraktura at pagka paralisa ng mga transportasyon, mabuway na ekonomiya at bagsak na produksyon sanhi ng pagkasira ng mga palayan at sakahan, pag-aalsa ng ilang pangkat sa pamahalaan, katiwalian ng mga opisyaes sa pamahalaan, pangangailangang patatagin ang ugnayang panlabas at pangangailangang maisulong ang kapakanan ng mga mamamayan.

Napilitan ang Pangulong Manuel A. Roxas na tanggapin ang alok na tulong mula sa Estados Unidos kapalit ng ilang mga hindi pantay na kasunduan sa paniniwalang malaki ang magagawa nito sa pagbangon ng Pilipinas mula sa mga suliraning dulot ng ikalawang digmaang pandaigdig.

Ito ang naging dahilan kung bakit hindi naging ganap na malaya ang ating bansa sa pagkakatali nito sa mga ilang hindi na pantay na kasunduan sa Estados Unidos kapalit ng tulong pinansyal na ibinigay nito sa Pilipinas.

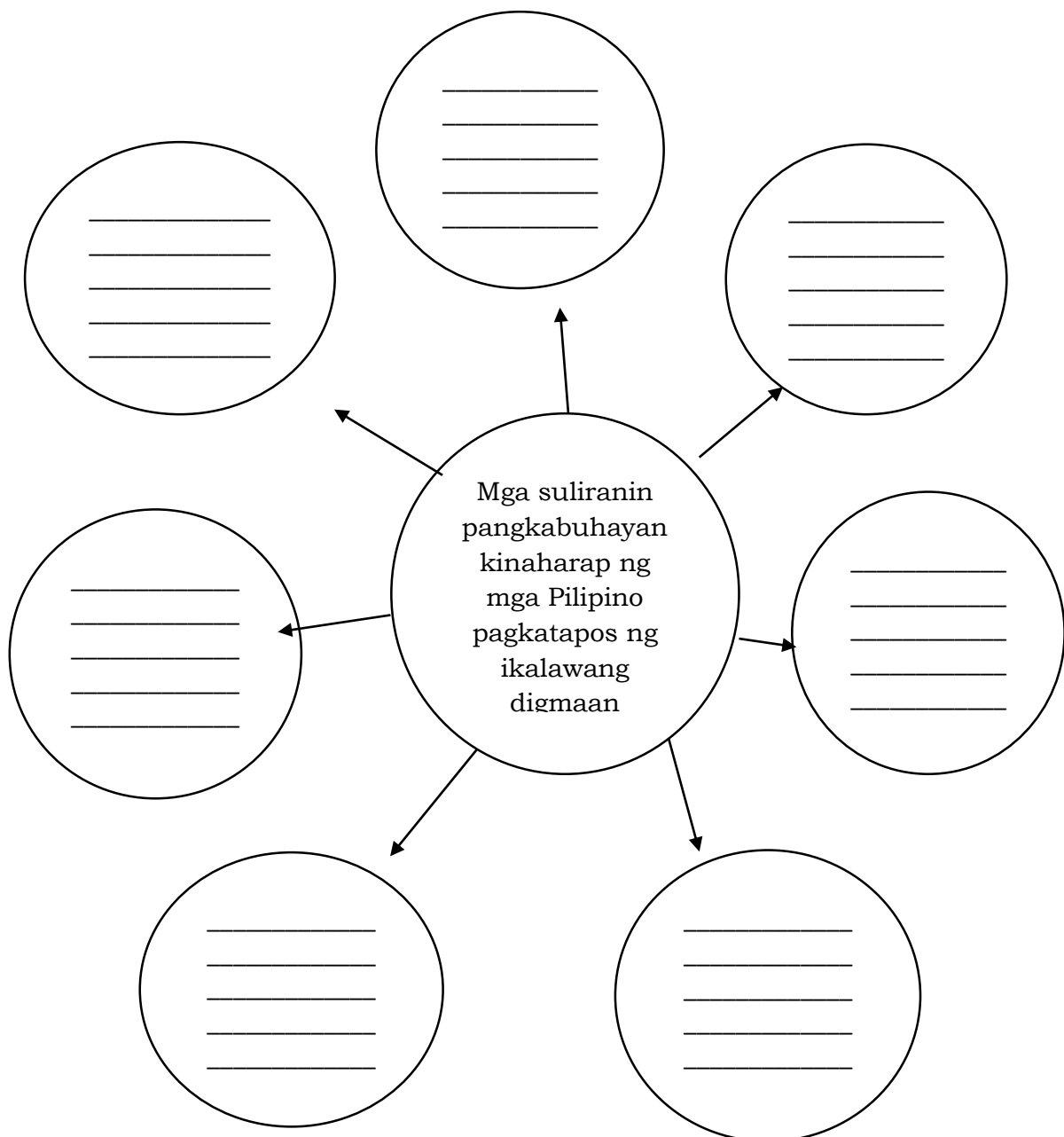
Ang mga hindi pantay na kasunduan sa pagitan ng Pilipinas at Estados Unidos ay ang mga sumusunod, Philippine Rehabilitation Act, Bell Trade Act, Parity Rights at Kasunduang Base Militar o Military Bases Agreement.

Ang kasunduan sa pagitan ng Estados Unidos at Pilipinas ay nagdulot ng isa pang suliranin. Ito ay ang pagkakaroon ng mataas na antas ng “colonial mentality” sa mga Pilipino o ang pagkahilig at pagtangkilik nito sa mga kultura at produkto mula sa Amerika at ibang bansa o “imported products” na lalong mas naka apekto sa ekonomiya ng Pilipinas.

Isagawa

Panuto: Kumpletuhin ang sumusunod na concept map. Isa isahin ang mga suliranin pangkabuhayan na kinaharap ng mga Pilipino pagkatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig.

Tayahin

Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na tanong. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa inyong papel.

1. Alin sa mga sumusunod ang **hindi** naging suliranin ng ating pamahalaan pagkatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig?
 - a. pag-aalsa ng ilang pangkat sa pamahalaan
 - b. pagkakaroon ng mataas na antas ng pamumuhay na tulad ng Estados Unidos.
 - c. wasak na mga gusali, imprastraktura at pagka paralisa ng mga transportasyon.
 - d. mabuway na ekonomiya at bagsak na produksyon sanhi ng pagkasira ng mga palayan at sakahan.
2. Anong hakbang ang ginawa ni Pangulong Manuel A. Roxas upang Matugunan ang mga hamon at suliranin sa kanyang administrasyon?
 - a. Nakipag ugnayan at nakipag kaibigan sa bansang Espanya.
 - b. Umalis papuntang Estados Unidos kasama ang kanyang gabinete.
 - c. Pumirma nang kasunduang Philippine Rehabilitation Act sa pagitan ng Pilipinas at Espanya.
 - d. Pumirma nang kasunduang Philippine Rehabilitation Act sa pagitan ng Pilipinas at Estados Unidos.
3. Sa iyong palagay, ang pagpirma ni Pangulong Manuel A. Roxas ng kasunduan sa Estados Unidos ay nakatulong ba upang matugunan ang mga suliranin at hamon na kinaharap ng Pilipinas pagkatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig? Bakit?
 - a. Hindi, dahil umasa na lamang ang mga Pilipino sa tulong na ibinigay ng Estados Unidos.
 - b. Oo, dahil malaki ang naitulong nang perang ibinigay ng Estados Unidos sa Pilipinas sa rehabilitasyon at pagpapagawa ng mga bagong gusali sa ating bansa.
 - c. Hindi tiyak o sigurado kung natugunan ba o hindi ang mga suliranin at hamong kinaharap ng pamahalaan.
 - d. Oo, dahil nagkaroon ang mga Pilipino ng sapat na kamalayan sa mga produkto at kulturang kanluranin na siyang naging paraan upang bumuti ang antas ng kanilang pamumuhay.

4. Ang mga sumusunod ay ang mga kasunduang kaagapay o kapalit ng Philippine Rehabilitation Act. Alin sa mga ito ang hindi?
- a. Batas Militar
 - b. Bell Trade Act
 - c. Parity Rights
 - d. Military Bases Agreement
5. Bakit mahalaga sa ekonomiya ng ating bansa ang pagtangkilik ng mga produktong sariling atin?
- a. Ipinapakita nito na mahal natin ang ating bansa.
 - b. Makatutulong ito upang umangat pa at mas makilala ang ating produkto sa ibang bansa.
 - c. Makatutulong tayo upang kumita at umunlad ang kabuhayan ng ating mga kapwa Pilipino
 - d. Lahat ng mga nabanggit.

Karagdagang Gawain

Panuto: Pumili ng isang suliraning pangakabuhayan na kinaharap ng mga Pilipino pagkatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig. Magbigay ng iyong sariling mungkahi kung paano ito masolusyonan. Isulat ang inyong sagot sa sagutang papel.

Aralin**2****Iba't ibang Reaksiyon ng mga Pilipino sa mga Epekto ng Pagsasarili ng Bansa**

Iba't iba ang naging reaksiyon ng mga Pilipino sa pagpapatupad ng ilang mga hindi pantay na kasunduan sa ating bansa kapalit ng Philippine Rehabilitation Act. Ang pagpirma sa kasunduang ito ay nagbunga ng maganda at hindi magandang epekto sa ekonomiya ng Pilipinas.

Balikan

Panuto: Kilalanin ang mga sumusunod na hindi pantay na kasunduan. Piliin ang inyong sagot sa loob ng kahon. Isulat sa sagutang papel ang inyong sagot.

Neocolonialism	Military Bases Agreement
Philippine Rehabilitation Act	Military Assistance Agreement
Parity Rights	Bell Trade Act

_____ 1. Kasunduan mula sa Estados Unidos na nagbibigay tulong sa Pilipinas sa halagang \$620 milyon kapalit ng ilang mga hindi pantay na kasunduan.

_____ 2. Kasunduan na nagpapahintulot na manatili sa Pilipinas ang mga hukbong sandatahan ng Estados Unidos.

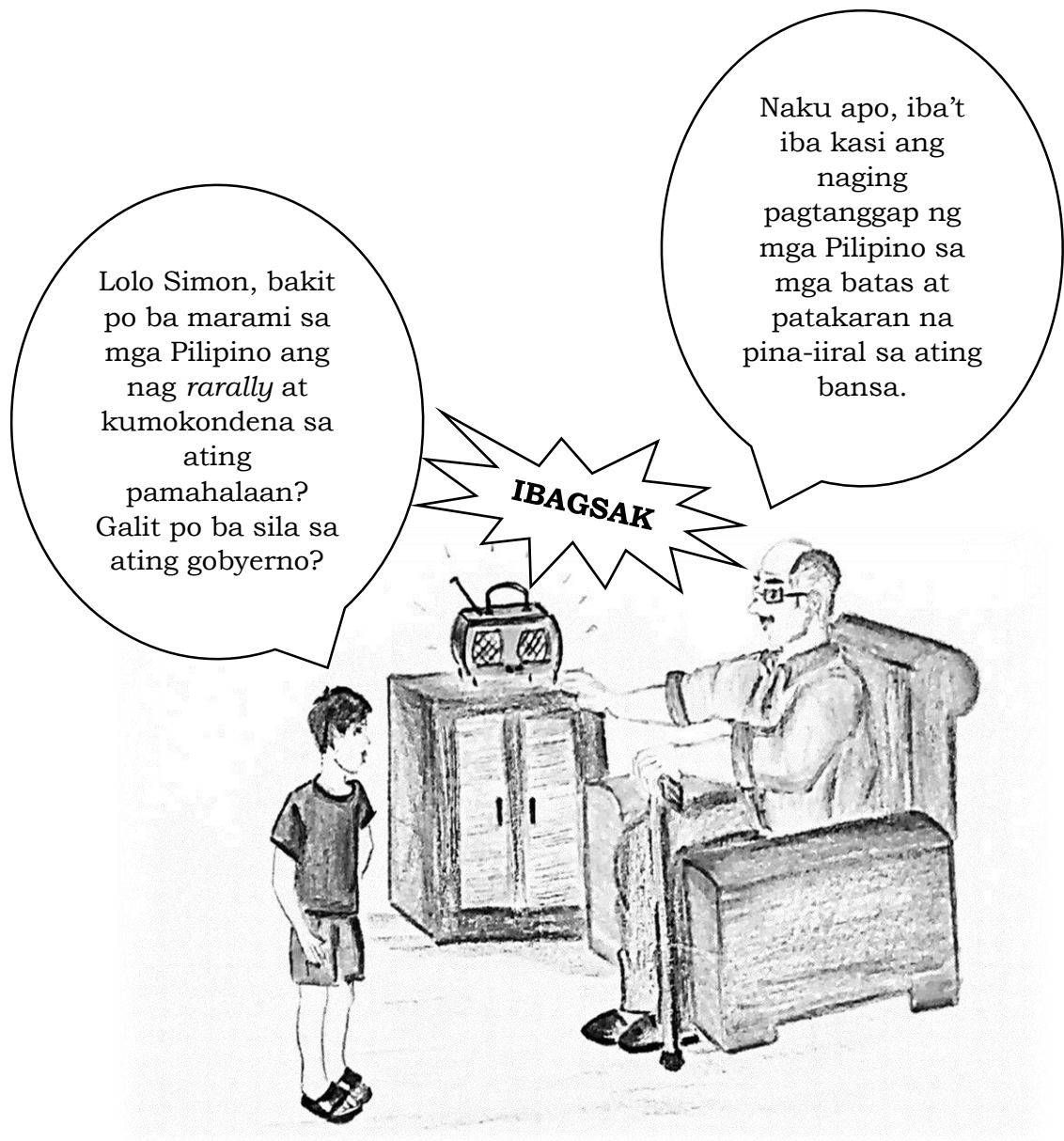
_____ 3. Kasunduan na nagsasaad ng pagkakaroon malayang kalakalan sa pagitan ng Estados Unidos at Pilipinas sa loob ng walong taon.

_____ 4. Kasunduan na nagbibigay karapatan sa mga Amerikano na tumulong sa pamamahala at pagpapalano ng hukbong sandatahan ng Pilipinas gayundin ang pagtutustos ng mga armas at kagamitang pangmilitar nito.

_____ 5. Kasunduang nagsasaad ng pagkakaroon ng pantay na karapatan ng mga Amerikano at Pilipino sa Pilipino.

Tuklasin

Ano ang pinag-uusapan ng mag lolo?

Bakit kaya maraming mga Pilipino ang bumabatikos sa ating pamahalaan at sa mga patakarang pina-iiral nito?

Suriin

Inulan ng batikos ng maraming Pilipino ang administrasyong Roxas dahil sa pakikipagkasundo nito sa Estados Unidos at pagpirma nito sa mga ilang hindi pantay na kasunduan na labag sa saligang batas. Marami sa mga Pilipino ay hindi natuwa. Para sa kanila, hindi tuluyang magiging malaya ang Pilipinas dahil sa pagpirma nito ng kasunduan at muling pagpapasailalim ng Pilipinas sa kapangyarihan ng Estados Unidos.

Sa gitna ng pagtutol nina Luis Taruc, Claro M. Recto at iba pang kasamahan ay matagumpay na naisulong ni Pangulong Roxas ang Rehabilitation Act kasabay ng ilang mga hindi pantay na kasunduan tulad ng Bell Trade Act, Parity Rights at Military Bases Agreement.

Tuluyang naghari ang neocolonialism sa Pilipinas dahil sa pakikiaalam at panggigipit ng Estados Unidos sa ekonomiya at politika nito.

Ang neocolonialism ay isang paraan ng panghihimasok ng malalakas at makapangyarihang mga bansa sa mga bagong tatag na estado. Ginagamit nito ang impluwensiya sa ekonomiya, pulitika at iba pa upang makontrol ang mga nagsisimulang estado.

Ikinagalit nang maraming Pilipino ang paghahari ng neocolonialism sa bansa. Bukod dito ay nagbunga pa ng ibang suliranin sa bansa ang pamamalagi at impluwensiya ng mga Amerikano tulad ng muling pagiging aktibo ng samahang Hukbalahap (Hukbo Laban Sa Hapon) dahil maraming Pilipino ang unti-unting nawalan ng tiwala sa pamahalaan.

Nagbunga ng maganda at di-magandang epekto ang pagpirma ng administrasyong Roxas sa mga hindi pantay na kasunduan. Maganda, sa dahilang maraming produktong Pilipino ang nailuwas sa Estados Unidos at nagdulot ng malaking kita sa mangangalakal na Pilipino. Nagkaroon ng bagong kaalaman ukol sa kalakalan ng mga Pilipinong mangangalakal gaya ng paggamit ng mga makinarya at bagong teknolohiya. Ang pamumuhunan ay napaunlad at nakilala ang ating pangunahing mga produkto gaya ng asukal, niyog, copra at langis sa Kanluraning bansa.

Ang ilan naman sa mga di-magandang epekyo ng pakikipaglakalan sa mga Amerikano ay ang mga sumusunod: pagkakatali ng ating pamilihan sa pamilihang Amerikano, pagpasok ng di gaanong mahalagang produkto sa Pilipinas, paghina ng mga tradisyunal nating industriya, kompetisyon ng ating mga griktural na produkto sa mga produktong agrikultural ng mga Amerikano, lalong pagyaman ng mga Pilipinong nasa panggitnang antas ng lipunan dahil sila ang namumuhunan sa industriyang itinatag ng mga Amerikano, pagbabago ng panlasa at pagpapahalaga sa mga produkto ng dayuhan at lubusang pagka lugi ng magsasakang Pilipino sa mga gastusin ng mga sakahan dala ng pagkakaroon ng makabagong teknolohiya at mga makinarya.

Pagyamanin

Panuto: Ipahayag ang iyong damdamin/reaksiyon batay sa mga sumusunod na sitwasyon. Gawin ito sa sagutang papel.

1. Sa iyong palagay, nakabuti ba o nakatulong sa mamamayang Pilipino ang pagpirma ni Pangulong Manuel A. Roxas sa Philippine Rehabilitation Act kapalit ng ilang mga hindi pantay na kasunduan?

Mangatwiran sa iyong sagot.

2. Bakit labag sa saligang batas ang kasunduang Parity Rights?

3. Ang inyong kapitbahay na si Mang Berto ay gumagawa ng mga sapatos. Magaganda at matitibay ang mga ito. Sa iyong kaarawan ay nagdesisyon ang iyong ina na bilhan ka nang bagong pares ng sapatos na mamahalin o *branded* sa mall. Sa anong paraan mo matutulungan si Mang Berto upang mas umunlad ang kanyang kabuhayan?

Isaisip

Nilagdaan ni pangulong Roxas ang kasunduang inilahad ng Estados Unidos sa gitna ng pagtutol ng maraming Pilipino. Hindi tuluyang naging ganap na estado ang bansa dahil sa pakikiaalam at panghihimasok ng mga Amerikano sa pamahalaang Pilipino.

Tuluyang naghari ang neocolonialism sa bansa na naging daan upang magkaroon ang mga Pilipino ng mataas na antas ng colonial mentality na lalong nagpahirap sa ekonomiya ng bansa.

Sa paghahari ng neocolonialism sa bansa, maraming Pilipino ang nawalan ng tiwala sa pamahalaan. Bukod dito ay nagbunga ng ibang pang suliranin sa bansa ang pamamalagi ng mga Amerikano tulad ng muling pagiging aktibo ng samahang Hukbalahap (Hukbo Laban sa Hapon) na pinamunuan ni Luis Taruc.

Iba't iba ang naging reaksiyon ng mga Pilipino sa pagpapatupad ng administrasyong Roxas ng mga ilang hindi pantay na kasunduan. May maganda at di magandang epekto naman ang pakikipagkalakalan ng Pilipinas sa Amerika. Malaki ang naging impluwensya nito sa pamumuhay at kultura nating mga Pilipino.

Isagawa

Panuto: Gumuhit ng isang stick figure na naglalarawan ng mga iba't ibang naging reaksiyono mukha ng mga Pilipino sa pagpapatupad ni Pangulong Roxas ng mga ilang hindi pantay na kasunduan sa ating bansa. Sumulat ng tatlo hanggang limang pangungusap na naglalarawan sa kanilang mga reaksiyon. Gawin ito sa sagutang papel.

Iba't ibang reaksiyon ng mga Pilipino sa mga Hindi Pantay na Kasunduan

Tayahin

Panuto: Iguhit ang 😊 kung ikaw sumasang-ayon sa sumusunod na pahayag at 😞 kung hindi.

_____ 1. May maganda at hindi magandang dulot sa ating bansa at pamumuhay ang pagtanggap ni Pangulong Roxas sa mga ilang hindi pantay na kasunduan na dala ng Rehabilitation Act.

_____ 2. Nararapat lamang pagpapanatili ng 23 base militar ng Amerikano sa Pilipinas dahil hindi pa kayang protektahan ng Pilipinas ang sariling bansa laban sa mga mananakop pagkatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig.

_____ 3. Labag sa saligang batas ang pagpirma ni Pangulong Manuel Roxas sa kasunduang parity rights dahil ang Pilipinas ay isang malayang bansa at may sariling estado. Nararapat lamang na unahin ng pamahalaan ang pag protekta sa mga mga karapatan ng mga mamamayan nito.

_____ 4. Ang Bell Trade Act ay nagpatatag sa ekonomiya ng Pilipinas. Maraming mga Pilipino ang nakinabang at nagkaroon ng kabuhayan ngunit ito ay may dala ding hindi magandang epekto tulad ng colonial mentality.

_____ 5. Maraming Pilipino ang bumatikos at kumondena sa desisyon ng Pangulong Roxas na tanggapin ang tulong mula sa pamahalaang Amerikano kapalit ng mga hindi pantay na kasunduan.

Karagdagang Gawain

Ang pagpirma sa kasunduan ng Philippine Rehabilitation Act ay may maganda at hindi magandang epekto sa pamumuhay ng maraming mga Pilipino. Punan ang mga sumusunod na spider web. Gawin ito sa sagutang papel.

Magandang Epekto

Masamang Epekto

Philippine
Rehabilitation
Act
-Parity Rights
-Bell Trade Act
-Military Bases

Susi sa Pagwawasto

<p>Aralin 1</p> <p>Subukin</p> <p>1. ✓ 2. ✓ 3. ✓ 4. 5. ✓ 6. ✓ 7. 8. 9. ✓ 10. ✓</p> <p>Ikalawang Bahagi</p> <p>1.b 2.d 3.d 4.c</p>	<p>Pagymananin</p> <p>Mga Posibleng Sagot</p> <p>1. Ipinapakita nito na mahal natin ang ating bansa. 2. Makatutulong ito upang umangat pa at mas makilala ang ating produkto sa ibang bansa. 3. Makatutulong tayo upang kumita at umunlad ang kabuhayan ng ating mga kapwa Pilipino. 4. Mas uunlad ang ating ekonomiya dahil tataas ang produksyon ng ating mga kalakal.</p> <p>Tayahin</p> <p>1.b 2.d 3.b 4.a 5.d</p>	<p>Aralin 2</p> <p>Pagymananin</p> <p>Rubrik sa Pagwawasto</p> <p>3 puntos Maayos ang pagkakasulat at tama o kumpleto ang pagkakabigay ng mga dahilan.</p> <p>2 puntos Maayos ang pagkakasulat at tama ang mga dahilan subalit hindi kumpleto</p> <p>1 puntos Hindi maayos ang pagkakasulat at may mga hindi tamang dahilan.</p> <p>Tayahin</p> <p>1. 2. 3. 4. 5.</p>
--	---	--

Sanggunian

Ailene G. Baisa-Julian and Nestor S. Lontoc, *Bagong Lakbay ng Lahing Pilipino, Batayang Aklat sa Ika-anim na Baitang Quezon City: Phoenix Publishing House Inc.,2016, 195-201*

Lovella Jane Bade Danozo, 2019, *Pagtugon sa hamon sa kasarinlan*,
[https://www.slideshare.net/eLLacanlog/pagtugon sa hamon sa kasarinlan](https://www.slideshare.net/eLLacanlog/pagtugon-sa-hamon-sa-kasarinlan), Danozo, Lovella Jane-Bade

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

**Ikatlong Markahan – Modyul 2:
Mga Programang Ipinatupad
ng Iba't ibang Administrasyon
mula 1946 hangang 1972**

Araling Panlipunan- Ikaanim na Baitang

Alternative Delivery Mode

Quarter 3 – Module 2: Mga Programang Ipinatupad ng Iba’t ibang Administrasyon mula 1946 hangang 1972

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Visitacion B. Tajanlangit	
Tagaguhit:	Ronald V. Ares, Jemmanuel B. Jaballa	
Editor:	Joy B. Fernandez, Rizza Mae E. Flores, Ryan Alvarez	
Tagasuri:	Jordan T. Beleganio, Ma. Analyn T. Villamor, Marlon C. Dublin	
Tagalapat:	Mayo P. Villamor, Analee B. Alingco, Florendo S. Galang	
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma	Josilyn S. Solana
	Elena P. Gonzaga	Arlene G. Bermejo
	Jerry A. Oquendo	Nenita P. Gamao
	Donald T. Genine	Jordan T. Beleganio
	Marlon C. Dublin	

Printed in the Philippines by _____
Department of Education – Region VI- Western Visayas

Office Address: Schools Division of Sagay City
Quezon St., Brgy Poblacion 1, Sagay City, Neg. Occ, 6122

Telefax: (034) 488-0415; 488-0416

E-mail Address: sagay.city001@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

**Ikatlong Markahan – Modyul 2:
Mga Programang Ipinatupad ng
Iba't ibang Administrasyon
mula 1946 hangang 1972**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kumusta? Marahil marami ka ng alam tungkol sa mga pangyayari sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Sinasabing walang mabuting naibubunga ang giyera, dulot nito ay pagkawasak at pagkasira ng mga bagay at pagkawala ng buhay. Ano ang masasabi mo sa pandaigdigang giyera kontra Covid 19 sa kasalukuyan? Batid nating lahat ang pag-iba ng ating pamumuhay dulot ng pandemya na ito. Malaking hamon para sa ating lahat kung paano natin maipagpapatuloy ang ating buhay sa kabila ng banta ng Covid 19. Ginawa lahat ng pamahalaan ang iba't ibang paraan upang tayo ay bigyan proteksiyon sa sakit na ito at maitawid natin ang ating pamumuhay sa araw-araw. Kailangan lamang natin sundin ang mga protokol na ipinatupad ng pamahalaan para sa ating kaligtasan.

Sa modyul na ito ay masusuri mo ang mga patakaran at programa ng iba't ibang pangulo ng Pilipinas sa Ikatlong Republika upang matugunan ang mga suliranin at hamon na hinaharap ng kani-kanilang administrasyon. Inaasahan na pahalagahan at makiisa tayo sa mga programa ng pamahalaan para sa ikauunlad nating lahat at ng buong sambayanan.

Ang modyul na ito ay may isang paksa lamang:

Aralin 1 - Mga Programa ng Pamahalaan
(Ikatlong Republika)

Pagkatapos pag-aralan ang modyul na ito ay maari mo nang gawin ang sumusunod:

1. nasusuri ang mga patakaran at programa ng pamahalaan upang matugunan ang mga suliranin at hamon sa kasarinlan at pagkabansa ng mga Pilipino
2. naiisa-isa ang mga kontribosyon ng bawat pangulo na nakapagdulot ng kaunlaran sa lipunan at sa bansa.
3. natutukoy ang mga programa at patakaran ng mga Pangulo na may katulad na layunin sa mga ipinapatupad na mga programa sa kasalukuyang administrasyon.
4. nabibigyan halaga ang mga programa at patakaran ng iba't ibang Pangulo ng Pilipinas.

Subukin

Panuto: Isulat sa bakanateng kahon ang buong pangalan ng Pangulo ng Pilipinas na nagpatupad ng mga pangunahing patakaran at programa sa ating bansa. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

Austerity Program	"Ang Pilipinas ay maging dakila muli"	Philippine Trade Act of 1946
Pilipino Muna	Green Revolution	Parity Rights
National Marketing Corporation Act	Batas Militar	Rehabilitation Act
Reporma sa Lupa	Magna Carta of Labor	"Kampeyon ng Masa"
Malaysia Philippines Indonesia (MAPHILINDO)	Pagbukas ng Bangko Sentral	Agricultural Credit and Cooperative Financing Administration (ACCFA)
Pagbago ng "Araw ng Kalayaan"	Farm-to-Market -Roads	Presidential Complaints and Action Committee (PCAC)

Aralin

1

Mga Patakaran at Programa ng Pamahalaan

Sa Araling ito ay iyong matutunghayan ang iba't-ibang programa at patakaran ng mga Pangulo sa pagtugon ng mga suliranin ng bansa sa Ikatlong Republika ng Pilipinas. Kabilang sa mga Pangulong tatalakayin ay sina Pangulong Manuel A. Roxas, Elpidio R. Quirino, Ramon F. Magsaysay, Carlos P. Garcia, Diosdado P. Macapagal at Ferdinand E. Marcos.

Balikan

Panuto: Basahin ang mga tanong. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot.

1. Sa kanyang panunumpa bilang Pangulo ng Pilipinas ipinahayag niya na ang “Pilipinas ay magiging dakila muli”. Sinong Pangulo ito?
A. Carlos P. Garcia
B. Ferdinand E. Marcos
C. Manuel A. Roxas
D. Ramon F. Magsaysay
2. Sinong Pangulo ang nagpaunlad sa mga baryo dahil sa pananiniwala na “kung ano ang nakabubuti sa karaniwang tao ay nakabubuti rin sa buong bansa”?
A. Carlos P. Garcia
B. Diosdado P. Macapagal
C. Elpidio R. Quirino
D. Ramon F. Magsaysay
3. Siya ang Pangulo na nagbigay pansin sa mga magsasaka sa pamamagitan ng pagpapatibay ng *Agricultural Land Reform Code*. Siya’y naniniwala na “walang imposible kapag may gusto kang mangyari”. Sino ang Pangulo ito?
A. Carlos P. Garcia
B. Diosdado P. Macapagal
C. Elpidio R. Quirino
D. Ramon F. Magsaysay
4. Sino ang nagpairal ng patakarang “Pilipino Muna’ upang paunlarin ang kayamanan ng bansa, pagpapaunlad at pagtatangkilik sa mga produktong Pilipino?
A. Carlos P. Garcia
B. Elpidio Quirino
C. Ferdinand Marcos
D. Manuel R. Roxas

5. Sa kanyang panunungkulan nabigyan ng amnestiya at nakapamuhay nang tahimik ang mga kasapi ng HUKBALAHAP. Kaninong panunungkulan ito nangyari?

A. Carlos P. Garcia

C. Manuel A. Roxas

B. Elpidio R. Quirino

D. Ramon F. Magsaysay

Tuklasin

Panuto: Narito ang mga Pangulo ng Republika ng Pilipinas mula 1946 hanggang 1972. Isulat ang kanilang pangalan sa sagutang papel. (Manuel Roxas, Elpidio Quirino, Ramon Magsaysay, Ferdinand Marcos, Diosdado Macapagal, Carlos Garcia)

Suriin

Mga patakaran at programa ng pamahalaan upang matugunan ang mga suliranin at hamon sa kasarinlan at pagkabansa ng mga Pilipino.

Mga Patakaran at Programa ng Pamahalaan	Layunin	Mga Pangulo
Pagsisiyasat sa likas na yaman ng bansa	Magtatag ng industriya na mangangalaga at lilinang sa likas na yaman ng bansa	Manuel Roxas
Pagpapagawa ng mga lansangan, tulay at farm-to-market roads	Mapabilis ang transportasyon	Elpidio Quirino
Pagpapatayo ng bangko sentral at rural bank	Magpapautang ng kapital sa mga magsasaka	Elpidio Quirino
Pagpapatupad ng Magna Carta of Labor at Minimum Wage Law	Mapabuti ang kalagayan ng mga manggagawa	Elpidio Quirino
Pagpapatayo ng mga poso at patubig sa mga baryo	Mapabilis ang pag-unlad ng mga baryo	Ramon Magsaysay
Pagpapatayo ng Agricultural credit and Cooperative Financing Administration o ACCFA	Matulungan ang mga magsasaka sa pagbebenta ng kanilang ani	Ramon Magsaysay
Paglulunsad ng Austerity Program	Magkaroon ng maayos at matipid na pamumuhay ang mga Pilipino at pamahalaan	Carlos P. Garcia
Pagpapairal ng Filipino First Policy	Nagbibigay prioridad sa mga Pilipino na paunlarin ang likas na yaman ng bansa, pagpapaunlad at pagtangkilik sa produktong Pilipino	Carlos P. Garcia
Pagpapatibay sa Kodigo sa Lupang Sakahan	Pag-alis sa sistemang <i>kasama</i>	Diosdado Macapagal
Paglunsad ng “Luntiang Himagsikan”	Matugunan ang pangangailangan sa pagkain	Ferdinand Marcos

Pagyamanin

Panuto: Sa pamamagitan ng *ladder organizer* ayusin ang mga programa at patakaran ng pamahalaan ayon sa kanilang kahalagahan batay sa sarili mong pananaw. Isulat sa sagutang papel ang bilang ng pinakamahalaga sa unang baitang.

Panuto: Batay sa iyong mga sagot sa *ladder organizer* isulat ang iyong paliwanag sa sagutang papel.

Isaisip

May mga patakaran at programang inilunsad ang pamahalaan upang matugunan ang mga suliranin at hamon sa kasarinlan at pagkabansa ng mga Pilipino. Ilan sa mga ito ay ang mga sumusunod:

1. Pagsisiyasat sa likas na yaman ng bansa
2. Pagpagawa ng mga lansangan, tulay at farm-to-market roads
3. Pagpapatayo ng Bangko Sentral at Rural Bank
4. Pagpapatupad ng Magna Carta of Labor at Minimum Wage Law
5. Pagpapatayo ng mga poso at patubig sa mga baryo
6. Pagpapatayo ng Agricultural Credit and Cooperative Financing Administration o ACCFA.
7. Paglulunsad ng Austerity Program o Pagtitipid
8. Pagpapairal ng Filipino First Policy o Pilipino Muna
9. Pagpapatibay sa Kodigo sa Lupang Sakahan
10. Paglunsad ng “Luntiang Himagsikan”

Isagawa

Itala ang mga programa, patakaran o ordinansa na ipinatupad sa inyong sariling barangay o pamayanan. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

Tayahin

Panuto: Basahin ang mga patakaran at programa ng pamahalaan. Piliin sa loob ng kahon ang pangalan ng Pangulo ng Pilipinas na nagpatupad nito at isulat ang tamang titik sa sagutang papel. Maaaring maulat ang mga sagot.

A. Carlos P. Garcia	D. Ferdinand E. Marcos
B. Diosdado P. Macapagal	E. Manuel A. Roxas
C. Elpidio R. Quirino	F. Ramon F. Magsaysay

- _____ 1. Paglunsad ng “Luntiang Himagsikan”
- _____ 2. Pagpagawa ng mga lansangan, tulay at farm-to market roads
- _____ 3. Pagpapatayo ng Agricultural Credit and Cooperative Financing Administration o ACCFA
- _____ 4. Pagsisiyasat sa likas na yaman ng bansa
- _____ 5. Pagpapatibay sa Kodigo sa Lupang Sakahan
- _____ 6. Pagpapatayo ng Bangko Sentral at Rural Bank
- _____ 7. Pagpapairal ng Filipino First Policy
- _____ 8. Paglulunsad ng Austerity Program
- _____ 9. Pagpapatupad ng Magna Carta of Labor at Minimum Wage Law
- _____ 10. Pagpapatayo ng mga poso at patubig sa mga baryo.

Karagdagang Gawain

Kung sakaling ikaw ay mabigyan pagkakataon na maging Pangulo ng bansa. Anu-ano ang mga programa at patakaran na inyong ipapatupad? Sumulat ng 5 programa o patakaran na una at kailangan mong ipatupad sa iyong sagutang papel.

Buuin ang tsart:

Patakaran at Programa	Mga Layunin	Inaasahang Resulta
1.		
2.		
3.		
4		
5.		

Susi sa Pagwawasto

Karagdagang Gawain			
Tayahin	Tuklasin	Baliknan	Subukin
1.D 2.C 3.F 4.E 5.B 6.C 7.A 8.A 9.C 10.F	1.Manuel A. Roxas 2.Elpidio R. Quirino 3.Ramon F. Magsaysay 4.Carlos P. Garcia 5. Diosdado P. Macapagal 6. Ferdinand E. Marcos	1. B 2. D 3. C 4. A 5.D	1.Carlos P. Garcia 2. Ferdinand E. Marcos 3. Manuel A. Roxas 4. Diosdado P. Macapagal 5.Elpidio R. Quirino 6. Ramon F. Magsaysay

Sanggunian

Michael DC. Rama* Florencia c. Domingo, Ph. D.* Jennifer G. Rama* Jayson A. Cruz,
pilipinas Isang Sulyap at Pagyakap, araling Panlipunan 1, Batayang Aklat,
226-247

*Ailene G. Baisa-Julian and Nestor S. Lontoc, Bagong Lakbay ng
Lahing Pilipino, Batayang Aklat sa Ikaanim- na Baitang
Quezon City;Phoenix publishing House Inc.2016,231-271.*

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Kagawaran ng Edukasyon –Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

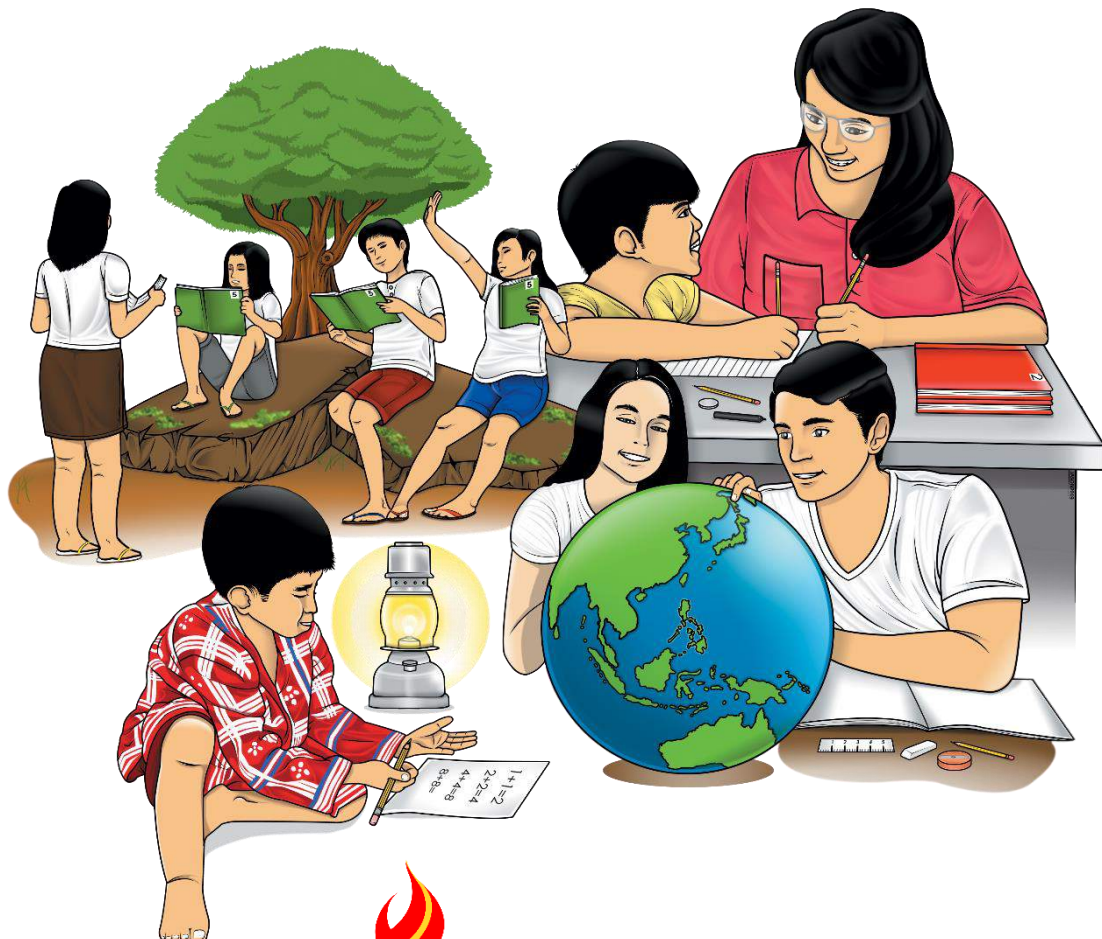
Ground Floor, Bonifacio Building, DepEd Complex,
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (02) 634-1072; 634-1054 o 631-4985

E-mail Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 3: Mga Programang Ipinatupad ng Iba't ibang Administrasyon mula 1946 hanggang 1972

Araling Panlipunan – Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 3: Mga Programang Ipinatupad ng Iba’t ibang
Administrasyon mula 1946 hanggang 1972
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Visitacion B. Tajanlangit
Editor:	Joy B. Fernandez, Rizza Mae E. Flores, Ryan Alvarez
Tagasuri:	Jordan T. Beleganio, Ma. Analyn T. Villamor, Marlon C. Dublin
Tagaguhit:	Ronald V. Ares, Jemmanuel B. Jaballa
Tagalapat:	Analee B. Alingco, Mayo P. Villamor, Cherry Ann R. Varon
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma, Josilyn S. Solana, Elena P. Gonzaga Arlene G. Bermejo, Jerry A. Oquendo, Nenita P. Gamao Donald T. Genine, Jordan T. Beleganio, Marlon C. Dublin

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region VI – Western Visayas

Office Address: Schools Division of Sagay City
Quezon St., Brgy Poblacion 1, Sagay City, Neg. Occ. 6122
Telefax: (034) 488-0415; 488-0416
E-mail Address: sagay.city001@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 3:

Mga Programang Ipinatupad ng

Iba't ibang Administrasyon

mula 1946 hanggang 1972

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Nalaman mo na ang Pilipinas ay naging isang ganap na estado o republika noong Hulyo 4, 1946. Bilang isang republika maraming mga suliranin at hamon ang hinarap ng mga Pilipino. Sa modyul na ito ay malalaman mo ang naging kalagayan ng Pilipinas sa Ikatlong Republika sa pamamahala nina Manuel A. Roxas, Elpidio R. Quirino, at Ramon F. Magsaysay. Tatalakayin dito ang mga hamon at suliranin na kanilang hinarap at ang mga hakbang na kanilang ginawa upang mapabuti at maiayos ang kalagayan ng bansa. Nararapat lamang na bigyan pagpapahalaga ang kanilang mga ginawa sa bayan at maiugnay sa ating mga tinatamasa sa kasalukuyan.

May tatlong aralin sa modyul na ito:

- Aralin 1 - Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Manuel A. Roxas (Hulyo 4, 1946-Abril 15, 1948)
- Aralin 2 - Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Elpidio R. Quirino (Abril 17, 1948-Disyembre 30, 1953)
- Aralin 3 - Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Ramon F. Magsaysay (Disyembre 30, 1953-Marso 17, 1957)

Pagkatapos mong gawin ang mga aralin sa modyul na ito ay inaasahang magagawa mo ang mga sumusunod:

1. Nasusuri ang mga patakaran at programa ng pamahalaan upang matugunan ang mga suliranin at hamon sa kasarinlan at pagkabansa ng mga Pilipino.
2. Naiisa-isa ang mga kontribusyon ng bawat pangulo na nakapagdulot ng kaunlaran sa lipunan at sa bansa.

Subukin

Panuto: Basahin ang mga pangungusap. Lagyan ng \checkmark kung ito ay nangyari sa panunungkulan ni Roxas at **X** kung hindi.

- _____ 1. Pagpapatupad ng Batas Rehabilitasyon
- _____ 2. Pagpapatayo ng mga Kooperatiba
- _____ 3. Pagpapatibay ng Parity Rights
- _____ 4. Pagdeklara ng Batas Militar
- _____ 5. Pagpapatayo ng mga base militar ng Amerika

Aralin

1

Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Manuel A. Roxas (Hulyo 4, 1946 – Abril 15, 1948)

Si Manuel A. Roxas ay isinilang noong Enero 1, 1892 sa Capiz (ngayon ay Lungsod ng Roxas). Siya ay nagtapos ng kursong abogasiya sa Unibersidad ng Pilipinas noong 1911 at nanguna sa pagsusulit noong 1913 sa markang 92%. Nagsimula siyang manungkulan bilang konsehal ng Capiz at naging gobernador ng lalawigan mula 1919 hanggang 1921. Siya ay nahalal sa Kapulungan ng mga Kinatawan ng Pilipinas noong 1922 at nanungkulan bilang Ispiker ng Kapulungan ng mga Kinatawan ng 12 taon. Sa ginanap na halalan noong Abril 23, 1946, siya ay nanalo bilang Pangulo ng Pilipinas.

Balikan

Matapos ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Anu-ano sa iyong palagay ang mga problemang kinaharap ng mga Pangulo ng Bansa. Magbigay ng lima.

1. _____.
2. _____.
3. _____.
4. _____.
5. _____.

Tuklasin

*Sinong pangulo ng Pilipinas ang nasa larawan?

*Ano-anong mga programa ang kanyang ipinatupad sa kanyang panunungkulan?

*Sa iyong palagay, sa pagiging ganap na estado o republika ng Pilipinas noong Hulyo 4, 1946 ano-ano ang mga hamong kinaharap ng mga Pangulo ng bansa?

Bakit mahalaga na alamin ang mga naging pamumuno ng mga pangulo na bansa?

Suriin

Maraming suliranin ang hinarap ni Pangulong Manuel Roxas dulot ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Lubos na naapektuhan ang ekonomiya ng bansa dulot ng digmaan. Nasira ang mga imprastruktura, industriya, bukirin, taniman at hayupan. Nanganib ang seguridad ng bansa dahil sa patuloy na pagkilos ng mga kasapi ng Hukbo ng Bayan Laban sa Hapon (HukBaLaHap), isang grupo ng mga gerilya na pinamunuan ni Luis Taruc. Nahati ang mga Pilipino dulot ng isyu ng kolaborasyon o pakikipagsabwatan ng ilang Pilipino sa mga Hapones.

Dahil sa mga suliraning nabanggit, naging solusyon ng pamahalaang Roxas ang pagsang-ayon sa mga patakarang maka-Amerikano. Sa panahong din ito ng "Cold War," kung saan itinuring na banta sa kapayapaan at seguridad ng bansa ang Komunismo.

- ❖ Nong Abril 30, 1946, pinasa at nilagdaan ng Pangulo ng Amerika ang Philippine Rehabilitation o Tydings Act of 1946. Alinsunod nito ang pagbuo ng Philippine War Damage Commission na nilagdaan naman ni Pangulong Roxas. Ang bayad pinsalang ito ay may kabuuang \$520,000,000 para maisaayos ang mga bagay na nasira dulot ng nakaraang digmaan. Kalakip din dito ang paglilipat ng \$100,000,000 na kagamitang militar sa Sandatahang lakas ng Pilipinas. Sa **War Surplus Agreement** (Setyembre 11, 1946) naman nakatakda na lahat ng mga kagamitang pandigma na naiwan ng mga Amerikano ay pag-aari na ng Pilipinas.

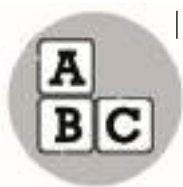
Ang \$800 milyon na alok naman ng Estados Unidos ay mapapasakamay lamang ng gobyerno kung ipapasa ng kongreso ang **Philippine Trade Act of 1946 o Bell Trade Act**. Ito ay malayang pakikipagkalakan ng Amerika sa Pilipinas. Isa sa kontrobersyal na nilalaman nito ay ang pagpapatibay ng **Parity Rights**. Sa kasunduang ito ay pantay ang mga Pilipino at Amerikano sa paglinang ng likas na yaman ng bansa. Ang patakarang ito ay nagdulot ng masamang epekto tulad ng paghina ng lokal na industriya, pagkatali sa pamilihang Amerikano at pagkalugi ng mga magsasakang Pilipino, higit ang pagkasira ng ating mga likas na yaman.

- ❖ Ang **Treaty of General Relations** (Hulyo 4, 1946) ay ang pagkilala ng soberanya ng Pilipinas ng Amerika. Bagamat sa nakasaad dito ang pag-alis ng kapangyarihan at karapatan ng Amerika sa pamamalakad ng teritoryo at mamamayan ng Pilipinas, mananatili naman ang paggamit ng Amerika sa kanyang mga base militar sa bansa. Kaugnay din nito ang pagkakaroon ng **Military Base Agreement** (Marso 27, 1947)- pinahintulutan ang Amerika na gamitin ang ilang lugar sa bansa upang pagtayuan ng kanilang base militar. Ang kasunduan ay tatagal ng 99 taon, na kung saan may kapangyarihan at otoridad ang bansang Amerika sa mga base militar na itatayo sa bansa. Ang mga kasunduang ito ay ipinatupad ng Pamahalaang Roxas sa paniniwalang ang Estados Unidos ay makakatulong sa paglutas ng problemang

pangkapayapaan at seguridad. Noong Marso 21, 1947 nilagdaan naman ang **Military Assistance Agreement** na magtatalaga ng kinatawang sundalong Amerikano upang magbahagi ng mga pagsasanay, istratihiya, taktika at pamamaraang militar sa Sandatahang Lakas Pilipinas. Sa iyong palagay, ano-ano ang banta sa seguridad at kapayaapan sa bansa upang ipatupad ni Pangulong Roxas ang mga kasunduang ito sa Amerika? Sang-ayon ka ba sa kanyang mga naging desisyon?

Upang mapaunlad ang industriya at pagsasaka binigyan pansin ni Pangulong Manuel A. Roxas ang pagtatag ng mga korporasyon o samahan upang pangalagaan ang kapakanan ng mga magsasaka katulad ng mga sumusunod: NARIC - National Rice and Corn Corporation NACOCO - National Coconut Corporation NAFCO - National Abaca and Other Fibers Corporation at NTC - National Tobacco Corporation. Ang **Rehabilitation Finance Corporation (RFC)** ay itinayo naman upang magpautang sa mga maliliit na mangangalakal at korporasyon na nais makabangon muli mula sa pinsala ng digmaan. Ito ngayon ay ang Development Bank of the Philippines.

Si Pangulong Manuel A. Roxas ay nanungkulan mula 1946-1948. Hindi niya natapos ang kanyang termino dahil siya ay namatay sa atake sa puso sa Clark Air Base, Angeles City, Pampanga noong April 15, 1948. Siya ang ikatlo at huling pangulo ng komonwelt ngunit naging kauna-unahang pangulo ng Ikatlong Republika ng Pilipinas.

Pagyamanin

Sa iyong palagay, makatwiran lamang ba ang ginawang pagsang-ayon ni Pangulong Roxas sa mga kasunduang inihain ng Amerika kapalit ng mga tulong pinansyal na maaring magamit upang muling makabangon ang bansa mula sa mga pinsalang idinulot ng digmaan? Bakit?

Isaisip

- May dalawang pangunahing layunin ang administrasyong Roxas: una ay ang mapalaki ang produksyon at maibangon muli ang mga industriyang winasak ng digmaan; at ikalawa ay patuloy na sumuporta sa mga adhikain na nagsusulong sa isang mapayapang daigdig sa pamamagitan ng pakikiisa sa Estados Unidos.
- Naipatupad sa panahon ni Roxas ang Treaty of General Relations sa pagitan ng Pilipinas at Estados Unidos.
- Ang Parity Rights naman ay nagbigay ng pantay na karapatan sa mga Pilipino at Amerikano sa paggamit ng mga likas na yaman ng bansa sa mga gawaing pang-industriya.
- Ang Bell Trade Act of 1946 at Tydings Rehabilitation of Act 1946 ay ilan sa mga batas na nilagdaan ng mga Amerikano para sa mga Pilipino noong panahon ng panunungkulan ni Pangulong Roxas.
- Hindi natapos ni Roxas ang kanyang panunungkulan sapagkat siya ay binawian ng buhay noong Abril 15, 1948 dahil sa atake sa puso.

Isagawa

Kung ikaw ay nasa posisyon ni Pangulong Roxas, bibigyan mo din ba ng amnestiya ang mga kolaboreytor na nagtaksil sa bayan o ituturing mo ba na kaaway ng Estado ang may mga salungat na pananaw o kritiko sa iyong pamunuan? Bakit?

Tayahin

Panuto: Gumawa ng sanaysay tungkol sa pamumuno ni Pangulong Manuel A. Roxas na may temang: “*Pangulo: Inspirasyon ng Bayan Ko*”. Gamitin ang rubric bilang gabay ng gawain. Gawin ito sa isang buong papel.

KRAYTIRYA SA PAGSULAT NG SANAYSAY

PAMANTAYAN	MAGALING (5)	KATAMTAMAN (4)	NANGANGAILANGAN NG PAGSISIKAP (3)	NAKUHANG PUNTOS
NILALAMAN	Mayaman na katuturan ukol sa paksang inilalarawan at mapanghikayat sa mambabasa ang islogan na ginawa.	May katuturan ukol sa paksang inilalarawan at mapanghikayat sa mambabasa ang islogan na ginawa.	May kaunting katuturan ukol sa paksang inilalarawan at di gaano mapanghikayat sa mambabasa ang islogan na ginawa.	Puntos X 10
MALIKHAING PAGSULAT	Gumamit ng mga angkop na salita at estratehiya sa pagsulat ng tugma, metapora, at patudyong salita upang maging kaaya-aya ang islogan.	Gumamit ng mga hindi masyadong angkop na salita at estratehiya sa pagsulat ng tugma, metapora, at patudyong salita kaya hindi naging kaaya-aya ang islogan.	Ang mga salita at estratehiya sa pagsulat ng tugma, metapora, at patudyong salita ay hindi angkop. Hindi kaaya-aya ang islogan.	Puntos X 6
TEMA	Angkop ang sanaysay sa tema ng paksa.	Hindi gaanong angkop ang sanaysay sa temang paksa.	Malayo sa tema ang sanaysay.	Puntos x 4
KABUUANG PUNTOS (100)				

Karagdagang Gawain

Panuto: Basahin at sagutin ang mga sumusunod na tanong. Isulat sa papel ang inyong sagot.

1. Sa iyong palagay, mainam ba ang pagkakaroon ng Base Militar ng dayuhan sa ating bansa? Bakit?

2. Sa mga nangyayaring kalamidad sa bansa gaya ng baha at pagguho ng mga lupa, paano mo maiugnay ang epekto ng “Parity Rights” sa kalikasan?

Aralin

2

Mga Patakaran at Program ni Pangulong Elpidio R. Quirino (Abril 17, 1948 – Disyembre 30, 1953)

Si Pangulong Elpidio R. Quirino, ay isinilang noong Nobyembre 16, 1890 sa Vigan, Ilocos Sur. Natapos niya ang kanyang antas sa batas sa Unibersidad ng Pilipinas noong 1915. Nagsimula ang kanyang misyon na tumulong sa kapwa nang siya ay naging guro sa isang baryo sa Vigan. Nagsimula ang kanyang karera sa pulitika bilang isang halal na kinatawan ng Ilocos Sur noong 1919 at naging senador noong 1925. Si Quirino ay isa sa mga miyembro ng mga delegado na tumulong sa pagpasa sa Tydings-McDuffie Act na sa huli ay nagbigay daan patungo sa Kalayaan ng Pilipinas.

Balikan

Panuto: Magbigay ng limang (5) programa at patakaran na ipinatupad ni Pangulong Manuel A. Roxas.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Tuklasin

- * Sinong pangulo ng bansa ang nasa larawan?
- * Ano-anong mga patakaran at programa ang kanyang ipinatupad sa kanyang panunungkulan?

Suriin

Sa pagkamatay ni Pangulong Manuel A. Roxas noong Abril 15, 1948 nabigyan ng pagkakataon ang kanyang pangalawang pangulo na si Elpidio R. Quirino na pumalit at manungkulan bilang pangulo ng bansa. Sa kanyang pag upo bilang bagong pangulo maraming hamon ang kanyang hinarap gaya ng pag-angat ng kabuhayan ng bansa, pagsugpo sa banta ng terorismo, pagpapanatili ng demokrasya, pagpigil sa mga pagkikilos ng Huk, pagbabalik ng tiwala ng taong-bayan. Sa kanyang panunungkulan binigyan niya ng prayoridad ang pagpapa-unlad ng ekonomiya sa pamamagitan ng industriyalisasyon upang mapataas ang antas ng pamumuhay ng mga Pilipino. Binuksan niya ang maraming industriya na nagbigay hanapbuhay sa mga Pilipino. Tinagurian siyang “Ama ng Industriyalisasyon” sa Pilipinas.

Ang kanyang pamahalaan ay may dalawang pangunahing layunin: ang mabawi ang tiwala at kumpiyansa sa pamahalaan, at ibalik ang kapayapaan at kaayusan. Ang kanyang anim na taong pamamahala bilang pangulo ay kinikilala dahil sa mga pagbabagong-tatag pagkatapos ng digmaan, pangkalahatang mga kita sa ekonomiya at mas mataas na pang-ekonomiyang tulong mula sa Estados Unidos.

MGA SULIRANING KINAHARAP NI ELPIDIO QUIRINO

1. Hamong Pangkabuhayan

Sa kabila ng pagsisikap ni Pangulong Quirino na paunlarin ang kalagayang pang ekonomiya ng bansa ay patuloy na dumanas ng hirap ang mga mamamayan dulot ng kakulangan sa bigas, mataas na presyo ng bilihin, at kawalan ng trabaho ng mga tao. Ang mahinang ekonomiya ay dulot ng kawalan ng pagsisikap na mapalaki ang pakinabang ng mga industriya at mapalawak ang pamumuhunan.

2. Banta ng Komunismo

Upang masolusyunan ang suliranin hingil sa banta ng komunismo, sinikap ng administrasyon ni Quirino na makipag-ugnayan sa maraming bansa, di lamang sa Asya maging sa ibang panig ng mundo. Sa unang pagpupulong ng mga bansang Asyano na dinaluhan ng Indonesia, Thailand, Taiwan, Timog Korea, India at Australia at Pilipinas na pag-usapan kung paano mapigil sa paglaganap ng komunismo sa Asya.

3. Usaping Huk

Ang Hukbong Bayan Laban sa Hapon o HUKBALAHAP ay isang grupo ng mga gerilya na binubuo ng mga magsasaka sa Gitnang Luzon na pinamunuan ni Luis Taruc. Layunin ng kilusang ito na unti-unting pabagsakin ang mga hukbong Hapones. Isa sa hakbang ni Quirino upang masugpo ang paglaganap ng pananalasa ng mga Huk ay pagpapalabas niya ng proklamasyon noong Hunyo 21, 1948 hinggil sa pagbibigay amnestiya sa mga kasapi ng Huk na magsusuko ng kanilang mga sandata sa loob ng 50 araw. Subalit nabigo ang layunin nito. Napilitang gamitan ng dahas ni Quirino ang mga Huk. Dahil sa matalino at maimpluwesiyang pamaraan ni Ramon F. Magsaysay bilang kalihim ng Tanggulang Pambansa ay unti-unting napasuko ang mga Huk. Inilunsad ang programang Economic Development Corps (EDCOR) ang lahat na kusang magbabalik ng armas ay binigyan ng amnestiya at pagkakataong makapamuhay nang tahimik sa pamamagitan ng pagkakaloob ng lupang masasaka na sapat upang makapagsimulang muli ng mapayapang buhay.

Narito ang mga Programa at Patakarang kanyang Pinatupad

- Pagbubukas ng mga industriya upang mabigyan hanapbuhay ang mga Pilipino
- Pagtulong sa mga magsasaka sa pamamagitan ng pag-unlad ng sistema ng patubig o irigasyon
- Pagpapagawa ng farm- to- market roads
- Pagtatag ng President's Action Committee on Social Amelioration o PACSA upang matugunan ang mga pangangailangan ng mga kapuspalad
- Pagtatag ng Banko Sentral at Bangkong Rural para makapag utang ng puhunan ang mga magsasaka
- Pagpapatibay ng Magna Carta of Labor at Minimum Wage Law upang mabigyan ng angkop at tamang benipisyo ang mga manggagawa
- Pagbibigay amnestiya sa mga kasapi ng Hukbo Laban sa Hapon HUKBALAHAP

Sa pamumuno ni Pangulong Quirino naganap ang unang pagpupulong ng mga bansang Asyano kabilang ang Australia, Indonesia, India, Pilipinas, Thailand, Taiwan, Timog Korea. Nahalal si Carlos P. Romulo bilang Secretary General Ng United Nation.

Pagyamanin

Tanong:

1. Nakatulong ba ang mga patakaran ni Quirino sa pagsugpo ng komunismo at suliranin sa HUK? Bakit?

2. Bakit mahalaga para sa isang mamamayang Pilipino na makiisa sa mga programa ng pamahalaan?

Isaisip

- Ang pagpapanumbalik ng pagtitiwala ng mga tao sa pamahalaan at ang pagbabalik ng kapayapaan at kaayusan sa bansa sa pamamagitan ng mabuting pakikitungo sa mga Huk ang mga pangunahing naiambag ni Pangulong Quirino.
- Ang pagtatatag ng PACSA at ACCFA ang ilan lamang sa mga programang ipinatupad ni Quirino.
- Sa panahon din ni Quirino naipatupad ang kasunduang Quirino-Foster na naglayong mapaunlad ang bansa sa pamamagitan ng tulong pinansyal at teknikal ng Amerika.

Isagawa

Sa usaping pangkapayapaan at seguridad, marami ang itinuturing na kalaban ng pamahalaan at komunidad, o nababansagang terorista, komunista o lulong sa droga. Sa pamumuno ni Quirino, napatunayan na mas mabisang solusyon ang mapayapang paraan kaysa ang paggamit ng dahas. Gumawa ng **poster o islogan** na nagsusulong ng mapayapa at makataong pamamaraan sa pagtugon sa mga usaping pangseguridad at pangkapayapaan. Gamiting gabay ang rubric sa ibaba. Gawin ito sa sagutang papel.

PAMANTAYAN	NAPAKAHUSAY (12-15 PUNTOS)	MAHUSAY (8-11 PUNTOS)	KAILANGAN PANG MAGSANAY (5-7 PUNTOS)
PAGLALAHAD	Malinaw na nailahad ang mensahe.	Hindi gaanong malinaw ang mensahe.	Malabo ang mensahe.
KAWASTUAN	Wasto ang detalye ng mensahe.	May isa o dalawang mali ang detalye ng mensahe.	Mali ang mensahe.
KOMPLETO	Kompleto ang detalye ng mensahe.	May kulang sa detalye ng mensahe.	Maraming kulang sa detalye ng mensahe.
PAGKAKAGAWA	Napakamasining ng pagkakagawa.	Masining ang pagkakagawa.	Magulo ang pagkakagawa.
HIKAYAT	Lubhang nakahihikayat ang mensahe.	Nakahihikayat ang mensahe.	Hindi nakakahikayat ang mensahe.

Tayahin

Panuto: Sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Sa kasalukuyan, may mga samahan pa bang maihahalintulad mo sa mga Huk? Magbigay ng mga halimbawa ng mga samahang ito. Bakit inihambing mo ang mga ito sa Huk?

2. Alin sa mga sumusunod na programa ni Pangulong Quirino ang sa palagay mong higit na nakatulong sa pag-unlad ng bansa? Ipaliwanag ang sagot.

Karagdagang Gawain

Panuto: Sa hanay A ay nakasulat ang mga programa at patakaran ni Pangulong Elpidio Quirino. Isulat naman sa hanay B ang naging epekto ng mga programang ito sa pag-unlad ng ating bansa.

Hanay A

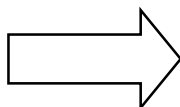
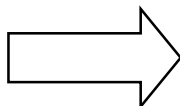
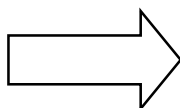
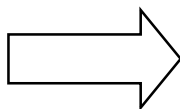
Bangko Sentral at Rural Bank

PACSA

Farm-to- Market-Roads

Magna Carta of Labor at Minimum Wage Law

Irigasyon

Hanay B

Aralin

3

Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Ramon F. Magsaysay (Disyembre 30, 1953–Marso 17, 1957)

Si Ramon Magsaysay ay ipinanganak sa Iba, Zambales noong Agosto 31, 1907. Naging tanyag siya bilang isang mahusay na lider ng gerilya sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig at pinangalanan bilang gobernador militar ng Iba, Zambales ni General Douglas McArthur nang palayain ng Estados Unidos ang Pilipinas.

Napili siya ni Pangulong Elpidio Quirino upang maging kalihim ng Tanggulang Pambansa upang mahawakan ang pagbabanta ng mga *Hukbalahap* (Hukbong Bayan Laban sa mga Hapones). Siya ay naniniwala na hindi maaakit ang mamamayan na sumapi sa komunismo kung ang pamilya ay may mabuting kabuhayan. Nagtagumpay siya sa kampanya laban sa Hukbalahap sa pamamagitan ng pagbigay ng amnestiya. Ang kanyang kampanya ay itinuturing na isa sa pinakamatagumpay na kampanyang anti-gerilya sa modernong kasaysayan.

Balikan

Panuto: Basahin at sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat sa sagutang papel ang mga sagot.

1. Isa sa mga programa ni Pangulong Quirino ay ang Farm-to- Market-Roads. Nakatulong ba ng programang ito sa pagpapaunlad ng ekonomiya ng bansa? Paano?

2. Sa kasalukuyang administrasyon, may mga programa bang nailunsad na may pagkakahawig sa President's Action Committee on Social Amelioration o PACSA ni Quirino? Ipaliwanag ang sagot.

Tuklasin

- * Sinong pangulo ng bansa ang nasa larawan?
- * Ano-anong patakaran at programa ang kanyang ipinatupad sa kanyang panunungkulan?

Suriin

Nang bumagsak ang Bataan, binuo niya ang “*Pwersang Gerilya sa Kanlurang Luzon*”. Bilang Kalihim ng Pagtatanggol, kaniyang binuwag ang pamunuan ng mga Hukbalahap. Pinigil niya ang panganib na pinaplano ng mga Pulahang Komunista.

Iniligtas ni Pangulong Magsaysay ang demokrasya ng Pilipinas. Ito ang kanyang pinakamahalagang nagawa. Napigil niya ang panghihimagsik ng Huk at napasuko ang pinakamataas na lider nito na si Luis Taruc.

Si Pangulong Ramon Magsaysay ang Ikatlong Pangulo ng Republika ng Pilipinas. Dahil sa pagiging malapit niya sa mga ordinaryong tao kinilala siya bilang “Kampeyon ng Masa” at pinakamahal na Pangulo ng Pilipinas dahil ibinalik niya ang tiwala ng mga mamamayan sa pamahalaan. Winakasan niya ang korupsiyon sa pamahalaan. Siya ang kauna-unahang pangulo na nagbukas ng “Malacanang” para sa lahat. Naniniwala siya na “kung ano ang nakabubuti sa karaniwang tao ay makabubuti din sa bansa”. Nagwakas ang kanyang pamamahala nang mamatay siya dahil sa pagbagsak ng eroplanong kanyang sinasakyan na may pangalan Mt. Pinatubo sa Bundok Manunggal sa Cebu noong Marso 17, 1957.

Narito ang ilan sa kanyang mga patakaran at programang inilunsad:

1. Itinatag niya ang National Resettlement and Rehabilitation Administration (NARRA) upang mapadali ang pamamahagi ng mga lupang pambayan sa mga taong nais magkaroon ng sariling lupa.
2. Itinaguyod niya ang Agricultural Credit and Cooperative Financing Administration (ACCFA) upang tulungan ang mga magsasaka na magbenta ng kanilang ani.
3. Farmers Cooperative Marketing Association (FACOMA) upang makabili ang mga magsasaka ng sariling kagamitan sa pagsasaka.
4. Pinagtibay ng Kongreso (1955) ang Batas Reporma sa Lupa ang batas na ito ang magsaliksik sa mga suliranin sa pagmamay-ari ng lupa.
5. Pinagtibay ang Social Security Act upang ang lahat ng kawani at manggagawa ay maging kasapi at mapangalagaan ang kanilang mga karapatan.
6. Nagpatayo ng mga poso (artesian wells) at patubig upang mapabilis ang pag-unlad ng baryo.
7. Pagpapalawak ng nasyonalismo sa pamamagitan ng pagsuot ng Barong Tagalog at paggamit ng wikang Filipino.
8. Nakiisa sa pagtatag ng Southeast Asia Treaty Organization o SEATO.
9. Paglagda ng kasunduang Laurel-Langley (1954) upang palawakin ang kalakalan sa pagitan ng America at Pilipino.
10. Paglagda ng Reparation Agreement sa Japan-bilang bayad pinsala sa Pilipinas sa mga nasira nito sa nagdaang digmaan.

11. Pinagpatuloy ang Economic Development Corporation (EDCOR) upang bigyan hanapbuhay ang mga kasapi ng HUKBALAHAP na sumuko.
12. Personal na dininig ang karaingan ng mga tao sa pamamagitan ng Presidential Complaints and Action Committee (PCAC).

Pagyamanin

Panuto: Punan ng mga impormasyon ang data retrieval chart.

Programa ni Magsaysay	Layunin ng Programa	Resulta ng Program

Isaisip

- Ang karaniwang tao ang naging pokus ng administrasyon ni Pangulong Ramon Magsaysay.
- Tinaguriang “Tagapagligtas ng Demokrasya” si Pangulong Magsaysay dahil sa kanyang ginawang pagtataguyod ng demokrasya sa pamamagitan ng pagliligtas sa Republika sa banta ng mga Huk.
- Ipinatupad ni Magsaysay ang Agricultural Tenancy Act na nagbigay ng proteksyon sa mga magsasaka.

- Sa administrasyon ni Magsaysay naganap ang Manila International Conference of 1954 na nagbigay daan sa pagkakatatag ng SEATO noong Setyembre 8, 1954.
- Sa pamamagitan ng PCAC, napakinggan at nasolusyonan ni Magsaysay ang mga karaingan ng mga karaniwang tao.

Isagawa

Panuto: Sumulat ng isang sanaysay tungkol sa pamumuno ni Pangulong Magsaysay na may temang: “Magsaysay: Kampeon ng Masa”. Gawing gabay ang rubric. Gawin ito sa sagutang papel.

Tayahin

Panuto: Basahin at sagutin ang mga sumusunod na tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Paano inalis ni Pangulong Magsaysay ang ligalig sa mga baryo?

2. Bakit tinagurian siyang “Tagapagligtas ng Demokrasya”?

Karagdagang Gawain

Panuto: Gumawa ng isang tula hinggil sa kadakilaan ni Pangulong Magsaysay. Gawing gabay ang rubric. Gawin ito sa sagutang papel.

Magaling (15)	Katamtaman (10)	Nangangailangan ng Pagsasanay (5)	NAKU HANG PUNTOS
Malalim at makahulugan ang kabuuan ng tula.	Bahagyang may lalim ang kabuuan ng tula.	Mababaw at literal ang kabuuan ng tula.	
Gumamit ng simbolismo/pahiwatig na nakapagpaisip sa mga mambabasa. Piling-pili ang mga salita at pariralang ginamit	Gumamit ng 1-2 simbolismo/pahiwatig na nakalito sa mga mambabasa. Ang mga salita ay di gaanong pili.	Wala ni isang pagtatangkang ginawa upang makagamit ng simbolismo.	
Gumamit ng napakahusay at angkop na sukat at tugma.	May pagtatangkang gumamit ng sukat at tugma ngunit halos inconsistent lahat.	Walang sukat at tugma kung may naisulat man.	
	KABUUANG PUNTOS		

Susi sa Pagwawasto

<p>Aralin 4</p> <p>Subukin</p> <p>1. /</p> <p>2. X</p> <p>3. /</p> <p>4. X</p> <p>5. /</p> <p>Balikan</p> <p>(mga posibleng sagot sagot ng mga bata)</p> <p>1. Pagsasagawa ng malaking pagbabago 2. Pagkawasak ng mga tirahan at gusali 3. Paglutas sa suliranin sa salapi 4. Pag-aangkop ng sistema ng edukasyon 5. Pagsasaayos ng mga industriya</p>	<p>Pagyamanin</p> <p>(iba-iba ang sagot ng mga bata)</p> <p>Hal. Dahil sa tindi ng pangangailangan ng Pilipinas na makabangon mula sa mga suliraning dulot ng Ikalawang- Digmaang Pandaigdig, napilitan si Manuel A. Roxas na tanggapin ang tulong pinansyal mula sa Estados Unidos kapalit ng mga hindi pantay na kasunduan gaya ng Parity Rights.</p> <p>Tayahin</p> <p>Isangguni sa Rubric</p>	<p>Isagawa</p> <p>(posibleng sagot)</p> <p>Para sa akin hindi dapat ituring na kalaban ang mga kritiko o sumasalungat sa iyong pananaw bilang lider dapat mong igalang ang kanilang mga pinaglalabang hindi naman nakakasira sa bansa upang higit nilang maramdaman ang diwa ng demokrasya.</p> <p>Karagdagang Gawain</p> <p>(maaring iba-iba ang sagot ng mga bata)</p> <p>Hal. Para sa akin nararapat lamang na magkaroon tayo ng mga base militar ng mga dayuhan gaya ng Estados Unidos upang magkaroon tayo ng kakampi sakaling lusubin tayo ng kaaway</p> <p>Hindi nararapat na magkaroon tayo ng base militar ng dayuhan sa ating bansa dahil malalagay sa kapahamakan ang bansa.</p>
---	---	---

<p>Aralin 5</p> <p>Balikan</p> <p>(inaasahang sagot)</p> <p>1. Parity Rights</p> <p>2. Rehabilitation Act</p> <p>3. Philippine Trade Act of 1946</p> <p>4. Pagtatayo ng base-militar ng Amerikano sa bansa</p> <p>5. Rehabilitation Finance Corporation o RFC</p> <p>Pagyamanin</p> <p>(surin at unawain ang mga sagot ng mga bata maaaring maging sagot)</p> <p>1. Sa kabila ng pagsisikap ni Pangulong Quirino na masugpo ang Huk hindi siya nagtagumpay sa pagpasuko sa mga ito..</p> <p>2. Nararapat lamang na makiusap sa mga programa ng pamahalaan upang makamit natin ang pambansang kapayapaan at kaunlaran.</p>	<p>Tayahin</p> <p>(maaaring iba-iba ang sagot ng mga bata)</p> <p>1. Maaring mahahintulad ang New People's Army o NPA sa Huk dahil sila ay itinuturing na kaaway ng pamahalaan at banta sa seguridad at katahimikan ng bansa.</p> <p>2. Para sa akin pinakamahalagang programa niya ay ang pagtatag ng farm-to-market Roads dahil kailangan na pagbutihin natin ang mga kalsadang ito dahil ito ang nagdadala ng mga produkto mula sa bukirin patungong bayan.</p> <p>Tayahin</p> <p>Isangguni sa Rubric</p>	<p>Karagdagang Gawain</p> <p>(maaaring iba-iba ang sagot ng mga bata)</p> <p>Bangko Sentral/Rural-nakakautang ng puhunan ang mga magsasaka</p> <p>PACSA- ahensiyang tumutugon sa mga pangangailangan ng mga mahihirap na mamamayan</p> <p>Farm-to-market roads-pagpapabilis ng pagdadala ng mga produkto mula sa sakahan patungong bayan.</p> <p>Magna Carta of Labor at Minimum Wage Law-mapabuti ang kalagayan ng mga manggagawa</p> <p>Irigasyon-pag-unlad ng mga sakahan dulot ng sistemang patubig</p>
--	--	--

<p>Aralin 6</p> <p>Balikan</p> <p>(mga inasahang sagot) Mahalaga ang farm-to-Market Roads dahil mas mapadali ang paghatid ng mga produkto mula sa sakahan patungong bayan</p> <p>Maaring maihambing ang Pantawid, Pamilyang Pilipino Program sa PACSA ni Pangulong Quirino dahil ito ay nagbibigay tulong pinansiyal sa mga mahihirap na pamilyang Pilipino.</p>	<p>Pagymanin</p> <p>(mga inasahang sagot) Programa- 1. pagpapatayo ng mga poso/mapabilis ang pag-unlad ng baryo/mapaun-lad ang ang produktiyon ng pagsasaka 2. ACCFA/matulungan ang magsasaka sa pagbili ng kanilang ani/pag-unlad ng pamunuhay 3. FACOMA/makabili na mga kagamitan sa pagsasaka/pg-unlad ng pagsasaka 4. PCAC/nangangasiwa sa mga hinang ng mga tao upang maipabot sa pamahalaan/pagtaas ng tiwala ng mga mamamayan sa pamahalaan</p> <p>Isagawa</p> <p>(isangguni sa rubrik)</p>	<p>Tayahin</p> <p>(mga inasahang sagot) 1. Sa pagsuko ng mga kasapi ng Huk nabsan ang mga pangamba ng taga baryo. Sa pagpapatayo ng mga poso at kooperatiba ay nakakatulong ng malaki upang mapabilis ang pag-unlad ng mga baryo.</p> <p>2. Kinilala si Pangulong Magsaysay bilang pinaka kampeyon ng masa at demokrasya dahil sa pagiging malapit nito sa karaniwang tao upang pakinngan ang kanilang mga hinang sa pamahalaan. Unang Pangulo na nagbkas ng Malacananang para sa mga mamamayang Pilipino</p> <p>Karagdagang Gawain</p> <p>(isangguni sa rubrik)</p>
--	--	--

Sanggunian

Palu-ay, A.P. (2010). *Makabayang kasaysayang Pilipino 5*. LG & Corporation, Quezon City.

Julian & Lontoc, Bagong Lakbay ng Lahing Pilipino, Batayang Aklat sa Ika-anim na Baitang Quezon City; Phoenix Publishing House Inc.2016, pp.231-251

Mga Pinagkunan ng Larawan

Sarah, P. (2019). *Panahon ng Ikatlong Republika ng Pilipinas*.
<https://www.slideshare.net/PrincessSarah17/panahon-ng-ikatlong-republika-ng-pilipinas>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan-Modyul 4

**Mga Programang Ipinatupad ng
Iba't ibang Administrasyon
mula 1946 hanggang 1972**

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Araling Panlipunan – Ikaanim na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan– Module 4: Mga Programang Ipinatupad ng Iba’t ibang Administrasyon mula 1946 hanggang 1972

First Edition, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-arang iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Visitacion B. Tajanlangit		
Tagaguhit:	Joeval P. Romelo	Jemmanuel B. Jaballa	
Editor:	Joy B. Fernandez	Rizza Mae E. Flores	Ma. Analyn T. Villamor
Tagasuri:	Jordan T. Beleganio	Marlon C. Dublin	Bella P. Balandra
Tagalapat:	Analee B. Alingco	Mayo P. Villamor	Melanie Mae N. Moreno
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma	Josilyn S. Solana	
	Elena P. Gonzaga	Arlene G. Bermejo	
	Jerry A. Oquendo	Nenita P. Gamao	
	Donald T. Genine	Jordan T. Beleganio	
	Marlon C. Dublin		

Printed in the Philippines by _____
Department of Education – Region VI- Western Visayas

Office Address: Duran St. Iloilo City
Telefax: (033) 336-2816, (033) 509-7653
E-mail Address: region6@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

**Ikatlong Markahan – Modyul 4:
Mga Programang Ipinatupad ng
Iba't ibang Administrasyon
mula 1946 hanggang 1972**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Nalaman mo na ang Pilipinas ay naging isang ganap na estado o republika noong Hulyo 4, 1946. Bilang isang republika maraming mga suliranin at hamon ang hinarap ng mga Pilipino. Sa modyul na ito ay malalaman mo ang naging kalagayan ng Pilipinas sa Ikatlong Republika sa pamamahala nina Carlos P. Garcia, Diosdado Macapagal, at Ferdinand E. Marcos. Tatalakayin dito ang mga hamon at suliranin na kanilang hinarap at ang mga hakbang na kanilang ginawa upang mapabuti at maiayos ang kalagayan ng bansa. Nararapat lamang na bigyan pagpapahalaga ang kanilang mga ginawa sa bayan at maiugnay sa ating mga tinatamasa sa kasalukuyan.

May tatlong aralin sa modyul na ito:

- Aralin 1- Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Carlos P. Garcia (Marso 17, 1957-Disyembre 30, 1961)
- Aralin 2 - Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Diosdado Macapagal (Disyembre 30, 1961 - Disyembre 30, 1965)
- Aralin 3 - Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Ferdinand Marcos (Disyembre 30, 1965 - Pebrero 25, 1986)

Pagkatapos mong gawin ang mga aralin sa modyul na ito ay inaasahang magagawa mo ang mga sumusunod:

- Nasusuri ang mga patakaran at programa ng pamahalaan upang matugunan ang mga suliranin at hamon sa kasarinlan at pagkabansa ng mga Pilipino.
- Naiisa-isa ang mga kontribusyon ng bawat pangulo na nakapagdulot ng kaunlaran sa lipunan at sa bansa.

Subukin

Panuto: Basahin ang mga pangungusap. Lagyan ng \surd (tsek) ang mga programa ni Pangulong Garcia at X (ekis) kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel.

- _____ 1. Pagpapairal ng patakarang “Pilipino Muna”.
- _____ 2. Paglipat ng “Araw ng Kalayaan” mula Hulyo 4, tungo sa Hunyo 12.
- _____ 3. Paglunsad ng *Austerity Program*.
- _____ 4. Pagpapatibay sa Reporma sa Lupang Pansakahan.
- _____ 5. Pagpapairal sa patakarang “Asya para sa mga Asyano”.

Aralin

1

Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Carlos P. Garcia (Marso 17, 1957- Disyembre 30, 1961)

Si Carlos Polestico Garcia ay isinilang noong Nobyembre 4, 1896 sa lungsod ng Talibon, Bohol. Nag-aral siya sa Siliman University sa lungsod ng Dumaguete at nagtapos ng abogasya sa Philippine Law School noong 1922 sa Maynila. Naging abogado at guro. Pinasok niya ang politika noong 1926 bilang mambabatas na kaanib sa kapulungan ng mga kinatawan at naglingkod hanggang 1932. Si Garcia ay naging Gobernador ng Bohol mula 1932 hanggang 1942 at naging miyembro ng Senado mula 1942 hanggang 1943. Noong ikalawang Digmaang Pandaigdig (1939-1945) lumaban siya sa pananakop sa mga Hapon bilang gerilya na nakabase sa Bohol.

Balikan

Panuto: Ang mga sumusunod ay mga naging pangulo ng Pilipinas ng Ikatlong Republika. Isulat ang mga pangunahing programa at patakaran na ipinatupad ng kanilang mga administrasyon. Magbigay ng tigdadalawang programa ng bawat pangulo. Gawin ito sa sagutang papel.

Manuel A. Roxas

Elpidio R. Quirino

Ramon F. Magsaysay

Tuklasin

Kilala mo ba ang pangulo ng Pilipinas na nasa larawan? Ano anong mga patakaran at programa ang kanyang ipinatupad sa kanyang panunungkulan?

Suriin

Sa pagkamatay ni Ramon Magsaysay, ang pumalit sa kanyang posisyon ay ang kanyang Pangalawang Pangulo na si Carlos P. Garcia. Pinagpatuloy niya ang mga programa ni Magsaysay sa loob ng walong buwan. Nanalo siya bilang Pangulo sa ginanap na halalan noong 1957.

Kilala si Pangulong Carlos P. Garcia sa pagpapairal ng patakarang “Pilipino Muna” na humihikayat sa mga mamamayang Pilipino na tangkilikin ang mga produktong gawa sa ating bansa o sariling atin.

Binigyang pansin ni Pangulong Garcia ang pagtitipid o *Austerity Program*. Layunin nito na maging matipid sa paggasta ang pamahalaan upang makapagbigay na mabuting serbisyo sa mga mamamayan.

Ipinatupad din niya ang patakarang Filipino Retailer’s Fund Act (1955) na nagpapautang sa maliliit na negosyanteng Pilipino.

Sa kanyang administrasyon, ipinatupad ang NAMARCO Act (National Marketing Corporation) na nagbibigay puhunan sa maliit na mangangalakal na Pilipino.

Sa kanyang panunungkulan nabuo ang samahang panrehiyon na Association of Southeast Asia (ASA) na pumalit sa Southeast Asian Treaty Organization (SEATO) ni pangulong Magsaysay. Layunin nitong pag-isahin at pagbuklurin ang mga kaanib na bansa sa pagutulungan pangkabuhayan at pangkultura.

Binigyang halaga rin niya ang kulturang Pilipino at ang pagdaraos ng taunang Republic Cultural Heritage Award at pagpapalakas ng turismo sa Pilipinas.

Ilan sa mga suliranin na kinaharap ng kanyang administrasyon at binigyan niya ng solusyon ay ang mga sumusunod, kawalan ng hanapbuhay, kakulangan sa pagkain, pagtaas ng sahod, pabahay at pagpapaunlad sa pagsasaka.

Pagyamanin

Panuto: Basahin ang mga tanong. Isulat sa papel ang titik ng tamang sagot.

1. Anong programa ang pinatupad na ang pangunahing layunin ay magtipid at maging matalino sa paggasta ang pamahalaan at mga Pilipino?
 - a. Pilipino Muna
 - b. NAMARCO Act
 - c. Austerity Program
 - d. Filipino Retailer's Fund Act
2. Alin sa sumusunod ang naging pahayag ni Pangulong Garcia?
 - a. "Ang Asya ay para sa Asyano"
 - b. "Ang Pilipinas ay maging dakila muli"
 - c. "Walang bagay na imposible kapag ginustong mangyari"
 - d. "Kung ano ang nakabubuti sa karaniwang tao ay nakabubuti sa bayan".
3. Alin sa sumusunod ang layunin ng patakarang "Pilipino Muna"?
 - a. Pagtitipid sa paggasta
 - b. Pangangalaga sa likas na yaman
 - c. Ipagmalaki ang lahing Pilipino
 - d. Pagtangkilik sa sariling produkto
4. Paano naisulong ang pagpapaunlad ng kulturang Pilipino sa panahon ni Pangulong Garcia?
 - a. Pinadala ang mga batang Pilipino upang mag-aral sa ibang bansa.
 - b. Pinag-ibayo ni Pangulong Garcia ang pag-aangkat ng sariling produkto
 - c. Hinimok ang iba't-ibang pangkulturang pangkat sa Pilipinas na magtanghal sa ibang bansa.
 - d. Naging masigasig si Garcia sa kanyang mga programa at patakaran sa pagbabago sa pamamalakad ng base-militar sa bansa.
5. Anong samahang panrehiyon ang nabuo sa panahon ng panunungkulan ni Pangulong Garcia?
 - a. United Nations
 - b. Association of Southeast Asia
 - c. Southeast Asia Treaty Organization
 - d. Association of Southeast Asian Nations

Isaisip

Maraming patakaran at programang ipinatupad si Pangulong Carlos P. Garcia na nakatulong sa pag-unlad ng bansa. Ilan sa mga ito ay ang mga sumusunod:

- Inilunsad ang Austerity Program
- Pinairal ang patakarang “Pilipino Muna”
- Nakiisa sa pagbuo ng Association of Southeast Asia
- Pinatupad ang patakarang “Filipino Retailer’s Fund Act (1955)
- Pagbabagong sigla ng kultura
- Nagpapatang sa maliliit na mangangalakal sa pamamagitan NAMARCO (National Marketing Corporation)

Isagawa

Sa iyong palagay, bakit mahalaga ang pagtitipid? Magtala ng limang mabubuting epekto ng pagtitipid sa ating buhay. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Tayahin

Panuto: Tingnan ang mga kaisipan sa Hanay A at isulat ang nalalaman mo sa katumbas na kahon na nasa HANAY B. Gawin mo ito sa sagutang papel.

HANAY A

HANAY B

Austerity
Program

Pilipino Muna

NAMARCO Act

Pagbabagong
sigla ng kultura

ASA
(Association of
Southeast Asia)

Karagdagang Gawain

Panuto: Ipaliwanag ang tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa papel.

Sa mga programa ni Pangulong Garcia, alin sa palagay mo ang angkop na ipagpatuloy sa ating kasalukuyang panahon. Ipaliwanag.

Aralin

2

Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Diosdado P. Macapagal (Disyembre 30, 1961-Disyembre 30, 1965)

Tinagurian si Diosdado Macapagal bilang “Batang Mahirap” mula Lubao dahil anak siya ng isang mahirap na magsasaka. Isinilang siya sa San Nicolas, Lubao, Pampanga noong Setyembre 28, 1910. Nagtapos ng pagkadoktor sa mga batas mula sa Pamantasan ng Santo Tomas noong 1936 at pumasok sa politika. Una siyang nagtrabaho bilang abogado sa isang tanggapang Amerikano. Nahalal siya sa kongreso noong 1949 at 1953. Siya ang may akda ng Batas ng kalusugang Rural (*Rural Health Law*) at ng batas hinggil sa Mababang Sahod (*Minimum Wage Law*). Nahalal siya bilang Pangalawang Pangulo noong 1957 at naging Pangulo noong 1961.

Balikan

Panuto: Lagyan ng tsek (/) kung ito ay mga programa ni Pangulong Garcia at ekis (X) naman kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel.

- _____ 1. Nagpatibay ng *Parity Rights*.
- _____ 2. Nagpatayo ng mga poso at patubig sa mga baryo.
- _____ 3. Nagpalabas ng *Austerity Program*
- _____ 4. Nagpairal ng ‘Pilipino Muna’.
- _____ 5. Pagbabagong sigla ng kultura

Tuklasin

Kilalanin ang naging pangulo ng bansang Pilipinas na nasa larawan.

Ano anong mga patakaran at programa ang kanyang ipinatupad sa kanyang panunungkulan?

Suriin

Si Pangulong Diosdado Macapagal ang Ikalimang Pangulo ng Republika ng Pilipinas. Ang kanyang pamamahala ay nakatuon sa paglutas ng mga suliranin sa kawalan ng trabaho, kasapatan ng pagkain, simpleng pamumuhay at pagtaas ng sahod, murang pabahay, pag-unlad sa buhay ng mga magsasaka at pag-unlad ng ekonomiya ng bansa. Isa sa pinakamahalagang programa na nagawa ni Pangulong Macapagal ay ang Kodigo ng Reporma sa Lupa. Sa sistemang ito inililipat ang pagmamay-ari sa mga magsasaka ng lupa na inuupahan.

Kabilang sa kanyang nagawa ay ang mga sumusunod:

- Nakiisa sa pagtatag ng MAPHILINDO- kinabibilangan ito ng Malaysia, Philippines at Indonesia. Layunin nito na itaguyod ang pagtutulongan sa pulitika, kabuhatan at kultura ng tatlong bansang kasapi.
- Pagpalaganap ng pambansang wika sa pamamagitan ng paggamit nito sa mga papeles, koreo at pasaporte.
- Paglipat ng “Araw ng Kalayaan” mula Hulyo 4 sa Hunyo 12.
- Paglikha ng Emergency Employment Administration (EEA) upang mangasiwa sa mga gawaing bayan tulad ng pagpapagawa at pagpapakumpuni ng mga imprastraktura. Sa gayon, makapagbibigay ito ng hanapbuhay sa mga mamamayan.

Sa pagnanais ng Pangulong Macapagal na maipagpatuloy ang kanyang nasimulang patakaran na may layuning mapaunlad ang kabuhatan ng bansa, lalong-lalo na sa mga magsasaka ay muli siyang tumakbo sa pagkapangulo. Natalo siya ng dating kasama sa Partido Liberal na lumipat sa Partido Nacionalista na si Ferdinand Marcos.

Pagyamanin

Panuto: Basahin ang mga tanong. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. Anong programa ang pinatupad na ang pangunahing layunin ay magtipid at maging matalino sa paggasta ang pamahalaan at mga Pilipino?
 - a. Pilipino Muna
 - b. NAMARCO Act
 - c. Austerity Program
 - d. Filipino Retailer's Fund Act
2. Alin sa sumusunod ang naging pahayag ni Pangulong Garcia?
 - a. "Ang Asya ay para sa Asyano"
 - b. "Ang Pilipinas ay maging dakila muli"
 - c. "Walang bagay na imposible kapag ginustong mangyari"
 - d. "Kung ano ang nakabubuti sa karaniwang tao ay nakabubuti sa bayan".
3. Alin sa sumusunod ang layunin ng patakarang "Pilipino Muna"?
 - a. Pagtitipid sa paggasta
 - b. Pangangalaga sa likas na yaman
 - c. Ipagmalaki ang lahing Pilipino
 - d. Pagtangkilik sa sariling produkto
4. Paano naisulong ang pagpapaunlad ng kulturang Pilipino sa panahon ni Pangulong Garcia?
 - a. Pinadala ang mga batang Pilipino upang mag-aral sa ibang bansa.
 - b. Pinag-ibayo ni Pangulong Garcia ang pag-aangkat ng sariling produkto
 - c. Hinimok ang iba't-ibang pangkulturang pangkat sa Pilipinas na magtanghal sa ibang bansa.
 - d. Naging masigasig si Garcia sa kanyang mga programa at patakaran sa pagbabago sa pamamalakad ng base-militar sa bansa.
5. Anong samahang panrehiyon ang nabuo sa panahon ng panunungkulan ni Pangulong Garcia?
 - a. United Nations
 - b. Association of Southeast Asia
 - c. Southeast Asia Treaty Organization
 - d. Association of Southeast Asian Nations

Isaisip

Isa sa pinakamahalagang programa na nagawa ni Pangulong Macapagal ay ang Kodigo ng Reporma sa Lupa. Sa sistemang ito inililipat ang pagmamay-ari sa mga magsasaka ng lupa na inuupahan. Kabilang sa kanyang nagawa ay ang mga sumusunod:

Nakiisa sa pagtatag ng MAPHILINDO- kinabibilangan ito ng Malaysia, Philippines at Indonesia. Layunin nito na itaguyod ang pagtutulongan sa pulitika, kabuhayan at kultura ng tatlong bansang kasapi.

Pagpalaganap ng pambansang wika sa pamamagitan ng paggamit nito sa mga papeles, koreo at pasaporte.

Paglipat ng “Araw ng Kalayaan” mula Hulyo 4 sa Hunyo 12.

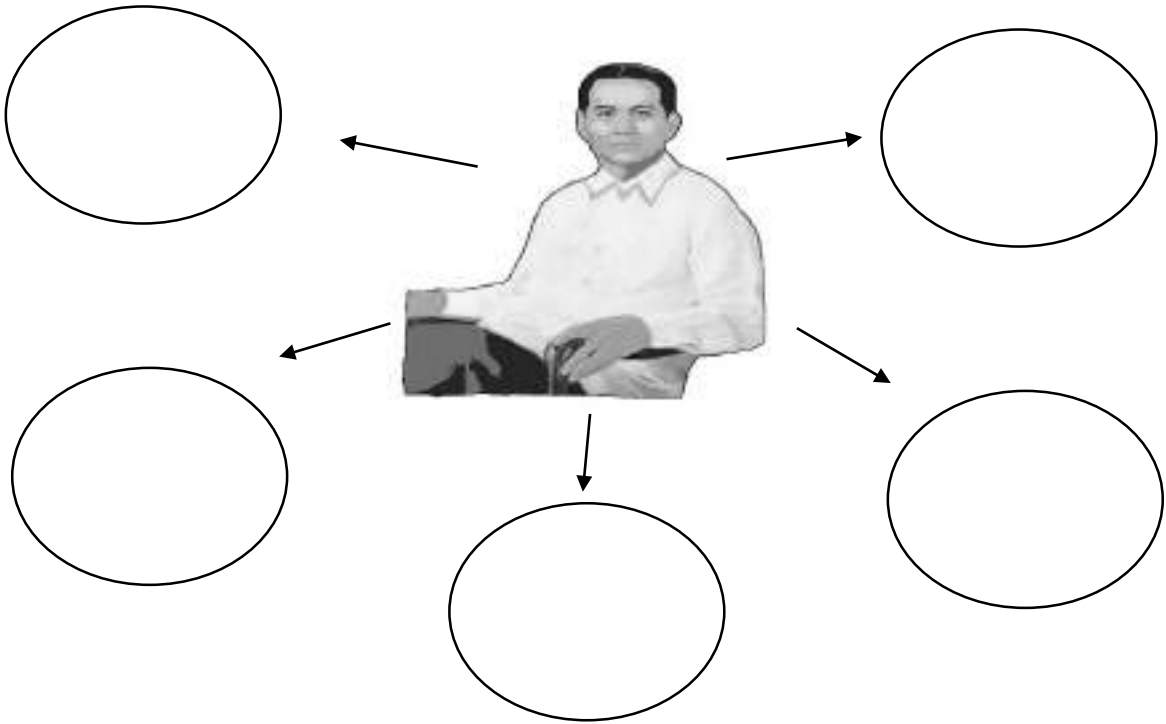
Paglikha ng Emergency Employment Administration (EEA) upang mangasiwa sa mga gawaing bayan tulad ng pagpapagawa at pagpapakumpuni ng mga imprastraktura. Sa gayon, makapagbibigay ito ng hanapbuhay sa mga mamamayan.

Isagawa

Ilarawan si pangulong Diosdado Macapagal bilang isang lider sa pamamagitan ng pagsagot sa concept map.

Dating Pangulong Diosdado Macapagal

Tayahin

Panuto: Sa mga programa ni Pangulong Diosdado Macapagal, alin dito ang iyong nagustuhan at bakit?

Karagdagang Gawain

Panuto: Sumulat ng isang maikling talata na naglalarawan sa mga epekto o dulot ng mga programa na ipinatupad ni Pangulong Diosdado Macapagal sa pamumuhay ng mga Pilipino.

Aralin

3

Mga Patakaran at Programa ni Pangulong Ferdinand E. Marcos (Disyembre 30, 1965-Pebrero 25, 1986)

Si Pangulong Ferdinand Marcos ay isinilang noong Setyembre 11, 1917 sa Sarrat, Ilocos Norte. Siya ay nag-aral sa Maynila ng abogasya noong mga huling taon ng 1930 sa Unibersidad ng Pilipinas. Noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig siya ay naging opisyal ng Armadong Pwersa ng Pilipinas. Ang Pag-angkin ni Marcos na siya ang naging lider sa kilusang gerilya ng Pilipinas ang isang mahalagang dahilan sa kanyang tagumpay sa politika. Mula 1946 hanggang 1947, si Marcos ay naging Technical Assistant ni Manuel A. Roxas. Siya ay miyembro ng Kapulungan ng mga Kinatawan ng Pilipinas (1949-1959).

Balikan

Panuto: Isulat ang **TAMA** kung ito ay tumutukoy sa programa ni Pangulong Macapagal at **MALI** naman kung ito ay hindi. Gawin ito sa sagutang papel.

- _____1. Nagpatayo ng Agricultural Credit and Cooperative Financing Administration (ACCFA)
- _____2. Inilunsad ang Austerity Program o Pagtitipid
- _____3. Pagbabago ng araw ng Kalayaan mula Hulyo 4 ibinalik sa Hunyo 12.
- _____4. Pagtatag ng samahang Malaysia Philippines Indonesia (MAPHILINDO)
- _____5. Pagpapairal ng “Pilipino Muna”

Tuklasin

Sinong pangulo ng bansa ang nasa larawan?

Ano anong mga programa ang kaniyang ipinatupad sa kaniyang panunungkulan?

Suriin

Si Ferdinand E. Marcos ang pinakamatagal na nanungkulan sa bansa bilang Pangulo. Mahigit sa dalawampung taon ang kaniyang pamamahala. Siya ay naniniwala na ang “Pilipinas ay magiging dakilang muli”. Marami siyang ipinatupad na mga programa upang masolusyunan ang mga suliranin sa kabuhayan at pulitika. Binigyan niya ng pansin ang programang pang-imprastraktura. Nagpatayo ng mga tulay, kalsada at paaralan. Inilunsad ang “Luntiang Rebulosyon” o Green Revolution upang maibsan ang kakulangan sa pagkain. Gumamit ng modernong paraan ng irigasyon at pagsasaka dulot nito lumaki ang produksiyon ng palay at mais.

Itinatag ang Cultural Center of the Philippines o CCP upang lalong mapayaman ang kulturang Pilipino.

Nagpairal ng Batas Militar sa bansa upang iligtas ang bansa laban sa karahasan. Ngunit ang pagpapatupad nito ay nakapagdulot ng takot sa iilan nating mga kababayan at mga paglabag sa mga karapatang pantao.

Napalakas din sa panahon ni Marcos ang ugnayan sa mga bansa sa Asya. Pakikiisa sa pagtatag ng Association of Southeast Asian Nations o ASEAN upang isulong ang pagtutulungan sa kabuhayan, panlipunan at pangkultura ng mga bansa sa rehiyon.

Ilan sa mga patunay na may pag-unalad sa ekonomiya sa panahon ni Marcos ay ang mga sumusunod:

Paglaki ng produksyon ng bigas at mais dahil sa paggamit ng modernong paraan sa pagsasaka.

Pagluluwas ng bigas sa ibang bansa

Pagpapatayo ng mga imprastraktura upang mapabilis ang transportasyon at komunikasyon sa bansa

Narito ang ilan sa mga kontribusyon ni Pangulong Marcos:

Mga Aspeto	Mga Patakaran at Programa
Kultura at Sining	Pagtugon sa gawaing kultural sa bansa sa pamamagitan ng pagtatag ng Cultural Center of the Philippines.
Ekonomiya	<p>Naglunsad ng malawakang programang pang imprastraktura. Nagpagawa ng mga tulay, kalye, paaralan, irigasyon at iba pa.</p> <p>Paglaki ng produksiyon ng bigas at mais dahil sa paggamit ng modernong paraan ng irigasyon at pagsasaka.</p> <p>Pagpapalawak at higit na pagpapabuti ng mga programa sa reporma sa lupa.</p>
Edukasyon	<p>Naniniwala siya na mahalaga ang edukasyon sa bawat mamayang Pilipino.</p> <p>Isinulong niya ang Education Development Decree of 1972</p>
Pulitika	<p>Gumawa ng bagong batas hinggil sa pagtataas ng buwis</p> <p>Pagbaba ng katiwalian sa pamahalaan.</p> <p>Pagpapalawak ng pakikipag-ugnayang pandaigdigang Pilipinas.</p>
Pamayanan	<p>Pagbaba ng bilang ng kriminalidad</p> <p>Pagpapalaganap ng mga paglilingkod na pangkalusugan sa mga pook-rural.</p> <p>Paglulunsad ng Luntiang Himagsikan (Green Revolution) para matugunan ang pangangailangan sa pagkain.</p>

Pagyamanin

Panuto: Basahin ang mga pangungusap at isulat sa sagutang papel ang titik ng tamang sagot.

- _____ 1. Alin sa sumusunod ang itinatag ni Pangulong Marcos upang matugunan ang kakulangan sa pagkain?
 - a. Green Revolution c. Comprehensive Agrarian Reform Program
 - b. Blue Revolution d. Pantawid Pamilyang Pilipino Program
- _____ 2. Ito ay isang samahang panrehiyon na kung saan nakiisa si Pangulong Marcos. Ano ang tawag sa samahang ito?
 - a. United Nation (UN)
 - b. Association of Southeast Asia (ASA)
 - c. Malaysia, Philippines, Indonesia (MAPHILINDO)
 - d. Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)
- _____ 3. Alin sa mga sumusunod na patakaran ang ipinatupad ni Marcos upang iligtas ang bansa sa anumang pagsalakay o kaguluhan?
 - a. Pagpapatupad ng Batas Militar.
 - b. Pagbigay amnestiya sa mga rebelde
 - c. Pagbabawal ng baril sa mga sibilyan
 - d. Pagpapatupad ng “Oplan Tokhang”
- _____ 4. Ano ang kahalagahan ng Cultural Center of the Philippines sa kulturang Pilipino?
 - a. Tumaas ang buwis na malilikom
 - b. Napagyaman ang kulturang Pilipino
 - c. Nakilala tayo sa larangan pampulitika
 - d. Natugunan ang suliraning panlipunan
- _____ 5. Alin sa mga sumusunod ang nagpapatunay na may pag-unlad sa ekonomiya sa panahon ni Pangulong Marcos?
 - a. Pagbaba ng kriminalidad sa bansa
 - b. Pagpapatatag ng sining at kultura ng bansa
 - c. Paglaki ng produksyon ng bigas at mais dahil sa mga makabagong pamamaraan ng pagsasaka
 - d. Pagpapaunlad ng kasanayan sa larangan ng edukasyon, militar, at kalusugan na naging daan upang makilala ang bansa sa buong mundo.

Isaisip

Maraming mga programa ang ipinatupad ni Pangulong Marcos upang matugunan ang mga suliranin sa bansa. Ilan sa mga ito ay ang mga sumusunod:

- Pagpapaunlad ng mga imprastruktura
- Pagpapatayo ng mga kalsada, tulay, paaralan
- Paglunsad ng “Green Revolution”
- Pagtatag ng Cultural Center of the Philippine
- Pagpapatupad ng Batas Militar.

Isagawa

Mahalaga sa ating kalusugan ang pagpapanatiling malinis at luntian ng ating paligid. Magtala ng mga programa sa inyong komunidad at sa inyong paaralan na may kaugnayan sa tinatawag na “Clean and Green” program.

Isulat ito sa sagutang papel.

--

Tayahin

Panuto: Sagutin ang tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa papel.

Paano mo ilarawan ang administrasyon ni Pangulong Marcos? May pagkakahawig ba sa kasalukuyang administrasyon? Ipaliwanag ang sagot.

Karagdagang Gawain

Panuto: Sumulat ng isang sanaysay tungkol sa mga programang ipinatupad ni Pangulong Ferdinand E. Marcos. Gamitin ang gabay sa pagsulat ng sanaysay sa ibaba.

Ilahad ang mga patunay kung paano makatutulong sa pag-unlad ng buhay ng mga Pilipino ang mga programa ni Pangulong Marcos.

Pamantayan			
4	3	2	1
Maliwanag, tumpak may kaisahan ang kabuoan ng sanaysay at nailahad nang wasto ang mga impormasyon at higit pa sa inaasahan.	Maliwanag, tumpak, may kaisahan ang kabuoan ng sanaysay at nailahad nang wasto ang mga impormasyon.	May kaunting kaliwanagan at bahagyang pagkakaisa ang kabuoan ng sanaysay bagamat hindi gaanong nailahad ang mga impormasyon.	Nakasulat ng sanaysay ngunit di maliwanag ang mga kaisipan at kaunti lamang ang nailahad na impormasyon

Susi sa Pagwawasto

Aralin 1

<p>Tayahin</p> <p>Maaayos at matipid napamumuhay Pagtangkilik sa sariling produkto</p> <p>Nagtustos sa malilit na Pilipinong mangangalakal</p> <p>Pagpapaisi sa itinakdang 99 na taon ng pag-upa ng base-militar sa 25 na taon na lamang</p>	<p>Pagyaamanin</p> <p>1. C 2. A 3. D 4. C 5. D</p>	<p>Balikan</p> <p>Roxas: Parity Rights, Rehabilitation act Quirino: Magna Carta, Farm to Market Road</p> <p>Magsaysay: Pagpapatayo ng mga poso, FACOMA</p> <p>Note: Maaaring magbanggit ng iba pang programa</p>	<p>Subukin</p> <p>1. / 2. X 3. / 4. X 5. /</p>
---	---	---	---

Aralin 2

Balikan	1. X 2. X 3. / 4. / 5. /
Pagyaananin	1. D 2. B 3. D 4. D 5. D
Tayahin at Karagdagang Gawain	Note: Maaaring iba-iba ang sagot

Aralin 3

Balikan	1. MALI 2. MALI 3. TAMA 4. TAMA 5. TAMA
Pagyaananin	1. A 2. D 3. A 4. B 5. C
Tayahin/Karagdagang Gawain	Note: Maaaring iba-iba ang sagot

Sanggunian

Alvenia P. Palu-ay, *Makabayan Kasaysayang Pilipino, Batayang Aklat sa Ikalimang Baitang, Quezon Cit: LG & M, 2006, 217-224.*

Ailene Baisa-Julian at Nestor S. Lontoc, *Bagong Lakbay ng Lahing Pilipino 6, Phoenix Publishing House Inc., 254-265*

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Kagawaran ng Edukasyon –Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Building, DepEd Complex,
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

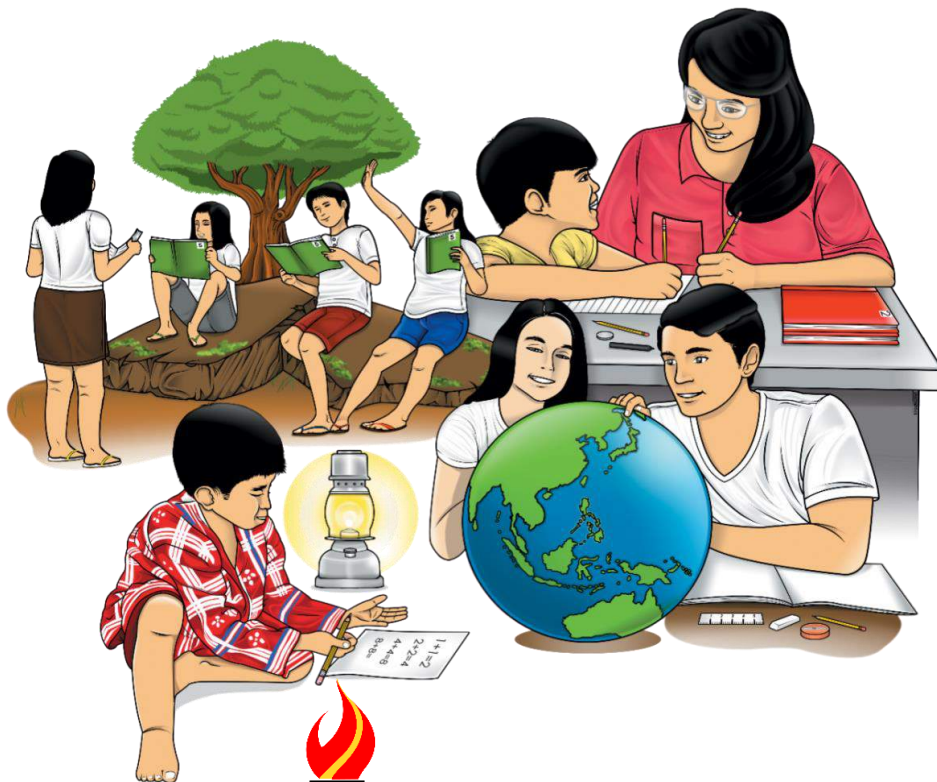
Telefax: (02) 634-1072; 634-1054 o 631-4985

E-mail Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan-Modyul 5:

**Pagbibigay ng Konklusyon sa Pagtugon
ng mga Pangulo sa Suliraning
Kinaharap ng Bansa Pagkatapos ng
Ikalawang Digmaang Pandaigdig**

PAG-AARING PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Araling Panlipunan- Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Module 5: Pagbibigay ng Konklusyon sa Pagtugon ng mga Pangulo sa Suliraning Kinaharap ng Bansa Pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig

First Edition, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Visitacion B. Tajanlangit		
Tagaguhit:	Ronald V. Ares	Jemmanuel B. Jaballa	
Editor:	Joy B. Fernandez	Rizza Mae E. Flores	Ryan Alvarez
Tagasuri:	Jordan T. Beleganio	Ma. Analyn T. Villamor	Marlon C. Dublin
Tagalapat:	Mayo P. Villamor	Analee B. Alingco	Melanie Mae N. Moreno
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma	Josilyn S. Solana	
	Elena P. Gonzaga	Arlene G. Bermejo	
	Jerry A. Oquendo	Nenita P. Gamao	
	Donald T. Genine	Jordan T. Beleganio	
	Marlon C. Dublin		

Printed in the Philippines by _____
Department of Education – Region VI- Western Visayas

Office Address: Schools Division of Sagay City
Quezon St., Brgy Poblacion 1, Sagay City, Neg. Occ, 6122
Telefax: (034) 488-0415; 488-0416
E-mail Address: sagay.city001@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 5:

**Pagbibigay ng Konklusyon sa Paraan ng
Pagtugon ng mga Pangulo sa Suliraning
Kinaharap ng Bansa Pagkatapos ng
Ikalawang Digmaang Pandaigdig**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Binabati kita sa pagtapos mo ng mga aralin tungkol sa mga patakaran at programa ng iba't ibang Pangulo ng Pilipinas sa Ikatlong Republika. Nagustuhan mo ba ang kanilang mga patakaran at programa? Alin sa mga ito ang maihahambing mo sa mga patakaran at programa ng kasalukuyang administrasyon? Kung kayo ay sakaling mapili bilang Pangulo ng Pilipinas anu-anong patakaran at programa ang iyong ipapatupad at bakit?

Sa modyul na ito, ay bibigyan na natin ng konklusyon at pagpapahalaga ang mga patakaran at programa ng iba't ibang Pangulo ng Pilipinas sa Ikatlong Republika.

Pagkaraang masunod ang lahat ng gawain ay inaasahang magagawa mo na ang sumusunod:

- natatalakay ang mga programang ipinatupad ng iba't ibang administrasyon sa pagtugon sa mga suliranin at hamong kinaharap ng mga Pilipino mula 1946 hanggang 1972
- napahahalagahan ang pamamahala ng mga naging pangulo ng bansa mula 1946 hanggang 1972
- nakabubuo ng konklusyon tungkol sa pamamahala ng mga nasabing pangulo

Subukin

Panuto: Isulat ang buong pangalan ng mga pangulo na nasa larawan. Gawin mo ito sa sagutang papel.

1

4

2

5

3

6

Aralin

1

Pagbibigay ng Konklusyon tungkol sa Paraan ng Pagtugon ng mga Pangulo sa Suliraning Kinaharap ng Bansa Pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig

Hindi naging madali sa bawat Pangulo ang pagharap sa hamon sa kani-kanilang panunungkulan. Sa kabila nito matagumpay nilang naipatupad ang mga patakaran at programa upang mapabuti at mapaunlad ang Pilipinas.

Balikan

Panuto: Basahin ang mga tanong. Isulat sa papel ang titik ng tamang sagot.

1. Anong programa ang pinatupad na ang pangunhing layunin ay magtipid at maging mataino sa paggasta ang pamahalaan at mga Pilipino?
 - a. Pilipino Muna
 - b. NAMARCO Act
 - c. Austerity Program
 - d. Filipino Retailer's Fund Act
2. Alin sa sumusunod ang pinairal na patakaran ni Pangulong Garcia?
 - a. "Ang Asya ay para sa Asyano"
 - b. "Ang Pilipinas ay maging dakila muli"
 - c. "Walang bagay na imposible kapag ginustong mangyari"
 - d. "Kung ano ang nakabubuti sa karaniwang tao ay nakabubuti sa bayan"
3. Alin sa sumusunod ang layunin ng patakarang "Pilipino Muna"?
 - a. Pagtitipid sa paggasta
 - b. Ipagmalaki ang lahing Pilipino
 - c. Pagtangkilik sa sariling produkto
 - d. Pangangalaga sa likas na yaman
4. Ano ang ipinatupad ni Pangulong Diosdado Macapagal para sa kapakanan ng mga magsasaka?
 - a. Kodigo sa Reporma sa Lupa
 - b. Murang Pabahay
 - c. Libreng Edukasyon
 - d. 4P's

5. Paano ipinalaganap ni Pangulong Diosdado Macapagal ang nasyonalismo sa bansa?
- a. Pagsuot ng baro't saya sa mahalagang okasyon
 - b. Pag-awit ng Lupang Hinirang nang may damdamin
 - c. Paggamit ng wikang Filipino sa mahahalagang dokumento at papeles
 - d. Pagbigay-galang sa watawat

Mga Tala para sa Guro

Inaasahan na gagabayan ng guro ang mag-aaral na bumuo ng konklusyon sa mga patakaran at programang ipinatupad ng mga napag-aralang pangulo ng bansa. Inaasahan din na matatalakay ang mga iba't-ibang paraan ng Pagtugon ng mga Pangulo sa Suliraning Kinaharap ng Bansa Pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig.

Tuklasin

Sinu-sino ang mga nasa larawan?

Anu-ano ang mga naiambag nila sa ating bansa?

Alin sa mga naiambag nila ang nakatulong sa pagtugon ng mga suliranin ng bansa pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig?

Suriin

May iba't-bang patakaran na inilusdad ang mga pangulo ng ating bansa upang matugunan ang mga suliraning kinakaharap pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Ilan sa mga ito ay ang mga sumusunod:

Mga Patakaran at Programa ng Pamahalaan	Layunin	Mga Pangulo
Pagsisiyasat sa likas na yaman ng bansa	Magtatag ng industriya na mangangalaga at lilinang sa likas na yaman ng bansa	Manuel Roxas
Pagpagawa ng mga lansangan, tulay at farm-to-market roads	Mapabilis ang transportasyon	Elpidio Quirino
Pagpapatayo ng bangko sentral at rural bank	Magpapautang ng kapital sa mga magsasaka	Elpidio Quirino
Pagpapatupad ng Magna Carta of Labor at Minimum Wage Law	Mapabuti ang kalagayan ng mga manggagawa	
Pagpapatayo ng mga poso at patubig sa mga baryo	Mapabilis ang pagunlad ng mga baryo	Ramon Magsaysay
Pagpapatayo ng Agricultural credit and Cooperative Financing Administration o ACCFA	Matulungan ang mga magsasaka sa pagbibili ng kanilang ani	

Paglulunsad ng Austerity Program	Magkaroon ng maayos at matipid na pamumuhay ang mga Pilipino at pamahalaan	Carlos P. Garcia
Pagpapairal ng Filipino First Policy	Nagbibigay prioridad sa mga Pilipino na paunlarin ang likas na yaman ng bansa, pagpapaunlad at pagtangkilik sa produktong Pilipino	
Pagpapatibay sa Kodigo sa Lupang Sakahan	Pag-alis sa sistemang <i>kasama</i>	Diosdado Macapagal
Paglunsad ng “Luntiang Himagsikan”	Matugunan ang pangangailangan sa pagkain	Ferdinand Marcos

Pagyamanin

Panuto: Ipakita sa pamamagitan ng pagguhit ang inyong konklusyon tungkol sa pamamahala ng mga nabanggit na pangulo. Gamitin ang Rubriks bilang gabay sa gawain. Gawin mo ito sa sagutang papel.

PAMANTAYAN	NAPAKAHUSAY 12-15 PUNTOS	MAHUSAY 8-11 PUNTOS	KAILANGAN PANG MAGSANAY 5-7 PUNTOS
PAGLALAHAD	Malinaw na nailahad ang mensahe.	Hindi gaanong malinaw ang mensahe.	Malabo ang mensahe.
KAWASTUAN	Wasto ang detalye ng mensahe.	May isa o dalawang mali ang detalye ng mensahe.	Mali ang mensahe.
KOMPLETO	Kompleto ang detalye ng mensahe.	May kulang sa detalye ng mensahe.	Maraming kulang sa detalye ng mensahe.
PAGKAKAGAWA	Napakamasining ng pagkakagawa.	Masining ang pagkakagawa.	Magulo ang pagkakagawa.
HIKAYAT	Lubhang nakahihikayat ang mensahe.	Nakahihikayat ang mensahe.	Hindi nakakahikayat ang mensahe.

Isaisip

- Lahat ng pangulo ay nagpatupad ng iba't-ibang batas at patakaran na nakakabuti sa ating bansa. Sa pamamagitan ng mabuting pamamahala at pagkakaroon ng malasakit sa mga mamamayan ang mga batas at patakarang ito ay naging matagumpay.
- Bawat pangulo ay nag – ambag para sa ikabubuti ng ating bansa sa pamamagitan ng mabuting pamamahala, isinantabi ang sariling kapakanan para sa ikabubuti ng nakararami.
- Ang bawat pangulo ay nagsumikap na makapagbigay ng sapat na serbisyo at angkop na programa upang matugunan ang mga suliraning kinakaharap ng ating bansa.

Isagawa

Ilang taon mula ngayon, maaaring ikaw ay maging isang lider ng iyong barangay. Ipakita sa pamamagitan ng paggawa ng **tula** ang mga nais mong gawin sa ating bansa. Gamitin ang rubriks sa ibaba bilang gabay. Gawin mo ito sa sagutang papel.

Magaling (15)	Katamtaman (10)	Nangangailangan ng Pagsasanay (5)	NAKUHANG PUNTOS
Malalim at makahulugan ang kabuuan ng tula.	Bahagyang may lalim ang kabuuan ng tula.	Mababaw at literal ang kabuuan ng tula.	
Gumamit ng simbolismo/pahiwatig na nakapagpaisip sa mga mambabasa. Piling-pili ang mga salita at pariralang ginamit	Gumamit ng 1-2 simbolismo/pahiwatig na nakalito sa mga mambabasa. Ang mga salita ay di gaanong pili.	Wala ni isang pagtatangkang ginawa upang makagamit ng simbolismo.	
Gumamit ng napakahusay at angkop na sukat at tugma.	May pagtatangkang gumamit ng sukat at tugma ngunit halos inconsistent lahat.	Walang sukat at tugma kung may naisulat man.	
	KABUUANG PUNTOS		

Tayahin

Panuto: Gumawa ng isang sanaysay tungkol sa kahalagahan ng mga nagawa ng pangulo sa pagtugon sa mga suliraning kinaharap ng ating bansa pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Gamitin ang rubrics bilang gabay sa gawain.

PAMANTAYAN	MAGALING (15)	KATAMTAMAN (10)	NANGANGAILANGA N NG PAGSISIKAP (5)	NAKUHA NG PUNTOS
NILALAMAN	Mayaman na katuturan ukol sa paksang inilalarawan at mapanghikayat sa mambabasa ang i slogan na ginawa.	May katuturan ukol sa paksang inilalarawan at mapanghikayat sa mambabasa ang islogan na ginawa.	May kaunting katuturan ukol sa paksang inilalarawan at di gaano mapanghikayat sa mambabasa ang islogan na ginawa.	
MALIKHAING PAGSULAT	Gumamit ng mga angkop na salita at estratehiya sa pagsulat ng tugma, metapora, at patudyong salita upang maging kaaya-aya ang islogan.	Gumamit ng mga hindi masyadong angkop na salita at estratehiya sa pagsulat ng tugma, metapora, at patudyong salita kaya hindi naging kaaya-aya ang islogan.	Ang mga salita at estratehiya sa pagsulat ng tugma, metapora, at patudyong salita ay hindi angkop . Hindi kaaya-aya ang islogan.	
TEMA	Angkop ang islogan sa tema ng paksa.	Hindi gaano angkop ang islogan sa tema ng paksa.	Malayo sa tema ang islogan.	
KABUUANG PUNTOS				

Susi sa Pagwawasto

<i>Tayahin</i>	<i>Balikan</i>	<i>Subukin</i>
Tama	D	Katotohanan
Tama	C	Katotohanan
Mali	C	Katotohanan
Tama	C	Katotohanan
Tama	A	Katotohanan
		Opinyon

Sanggunian

Michael DC. Rama* Florencia c. Domingo, Ph. D.* Jennifer G. Rama* Jayson A. Cruz, *Pilipinas Isang Sulyap at Pagyakap, Araling Panlipunan 1, Batayang Aklat*, 226-247

Ailene G. Baisa-Julian and Nestor S. Lontoc, *Bagong Lakbay ng Lahing Pilipino, Batayang Aklat sa Ikaanim- na Baitang* Quezon City; Phoenix publishing House Inc.2016,231-271.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Kagawaran ng Edukasyon –Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Building, DepEd Complex,
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

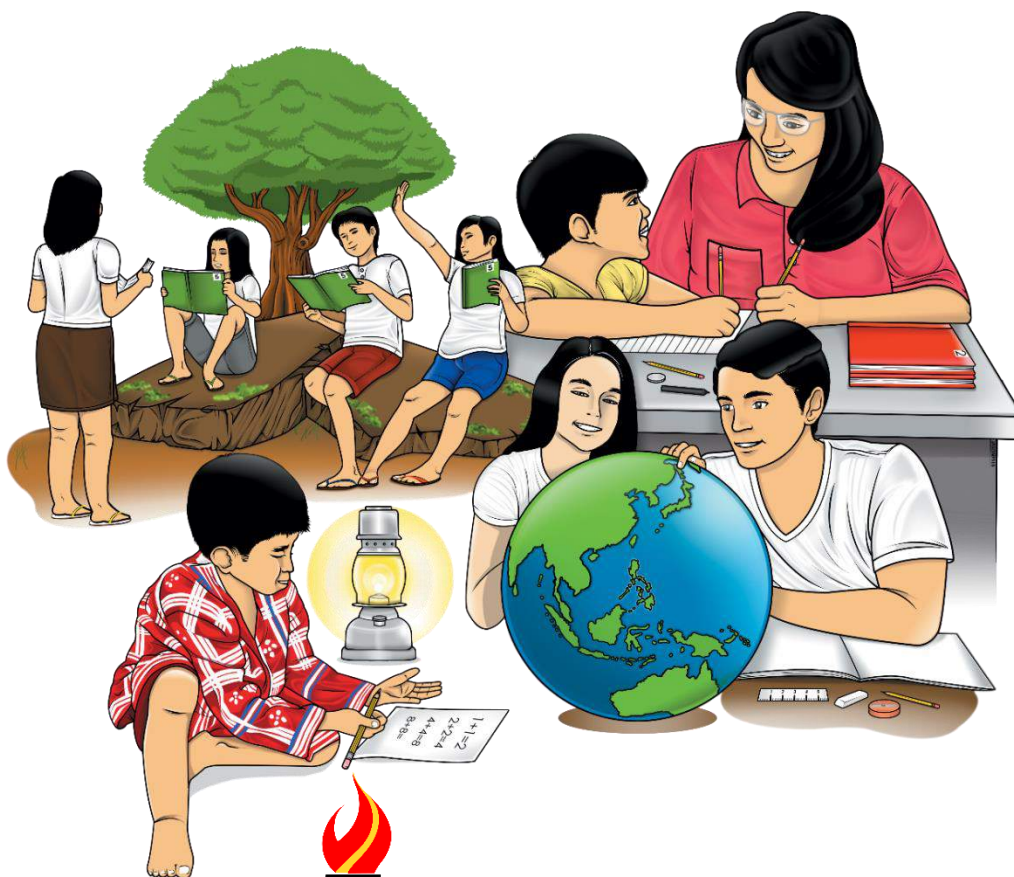
Telefax: (02) 634-1072; 634-1054 o 631-4985

E-mail Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan-Modyul 6:

Pagtatanggol ng mga Pilipino sa Pambansang Interes

Araling Panlipunan- Ikaanim na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Module 6: Pagtatanggol ng mga Pilipino sa Pambansang Interes First Edition, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Ruth Ann D. Monterroyo	
Tagaguhit:	Jaypee E. Santillan, Jessa P. Remata	
Editor:	Joy B. Fernandez, Rizza Mae E. Flores, Ma. Analyn T. Villamor	
Tagasuri:	Jordan T. Beleganio, Marlon C. Dublin, Bella P. Balandra	
Tagalapap:	Mayo P. Villamor, Analee B. Alingco, Florendo S. Galang	
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma	Josilyn S. Solana
	Elena P. Gonzaga	Arlene G. Bermejo
	Jerry A. Oquendo	Nenita P. Gamao
	Donald T. Genine	Jordan T. Beleganio
	Marlon C. Dublin	

Printed in the Philippines by _____
Department of Education – Region VI- Western Visayas

Office Address: Schools Division of Sagay City
Quezon St., Brgy Poblacion 1, Sagay City, Neg. Occ, 6122

Telefax: (034) 488-0415; 488-0416

E-mail Address: sagay.city001@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 6:

**Pagtatanggol ng mga Pilipino
sa Pambansang Interes**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kalayaan. Maraming buhay ang nabuwis at dugong dumanak para lamang ito ay makamtan. Bakit kaya mahalaga ang kalayaan ng isang bansa? Gaano nga ba ito nakakaapekto sa ating buong pagkatao at sariling pagkakakilanlan? Kaya mo din bang gawin ang lahat ng iyong makakaya upang pangalagaan ang ating kalayaan?

Sa aralin na ito, ay uunawain natin ang kahalagahan ng pagkakaroon ng soberanya sa pagpapanatili ng kalayaan ng isang bansa.

Bibigyang konklusyon rin natin na ang isang bansang malaya ay may soberanya.

Gayunman ay ipapaliwanag natin at bibigyang halaga ang panloob na soberanya (internal sovereignty) ng bansa at panlabas na soberanya (external sovereignty) ng bansa at ang mga karapatang tinatamasa ng isang malayang bansa.

Tatalakayin din natin ang pagtatanggol ng mga mamamayan sa Kalayaan at hangganan ng teritoryo ng bansa.

Ang modyul na ito ay binubuo ng mga sumsuonod na aralin

- Aralin 1 Pagtatanggol ng mga Pilipino sa Pambansang Interes
- Aralin 2 Pagtatanggol ng mga Mamamayan sa Kalayaan at Hangganan ng Teritoryo ng Bansa.

Handa ka na ba?

Halika ka na, magsimula na tayo!

Subukin

Unang Bahagi

Panuto: Pagtambalin ang Hanay A sa Hanay B. Titik lamang ang isulat sa sagutang papel.

A

1. soberanya
2. panloob soberanyang
3. panlabas soberanyang
4. karapatan sa kalayaan
5. karapatan sa pantay na prebilihiyo
6. karapatan sa saklaw na kapangyarihan
7. karapatan sa pagmamay-ari
8. karapatan sa pakikipag-ugnayan
9. Sandatahang Lakas ng Pilipinas (AFP)
10. diplomat o konsul

B

- A. Pambansang kinatawan sa ibang bansa
- B. Malayang pakikipag-ugnayan sa ibang bansa.
- C. Pag aari o pag aangkin ng lahat ng ariarian at bagay bagay na nasa kanyang teritoryo
- D. Paggawa ng estado ng batas at kautusan at pagpapatupad nito sa nasasakupan.
- E. Bawat estado ay may pantay na karapatan, tungkulin at prebilihiyo.
- F. Pangangasiwa ng estado sa sarili, pang ekonomiya, panlipunan o pampolitika.
- G. May tungkuling tiyakin ang ganap na kapangyarihan ng estado at integridad ng bansang teritoryo.
- H. Ang sukdulan o pinakamataas na kapangyarihan ng estado o bansang magutos at pasunurin ang mga tao.
- I. Tumutukoy sa kalayaan ng estadong itaguyod at sundin ang gawain nito na hindi pinakikialaman ng ibang bansa.
- J. Tumutukoy sa kapangyarihan ng estadong magpasunod sa lahat ng teritoryong nasasakupan nito.

Ikalawang Bahagi

Panuto: Hanapin ang mga salitang hindi nabibilang sa pangkat. Isulat sa papel ang tamang sagot.

A	B	C	D	E
Ginto	Mahogany	Kabibe	Isla ng Boracay	Kalabaw
Marmol	Sampaguita	Korales	Chocolate hills	Kambing
Pilak	Ilang-Ilang	Abaka	Palawan Underground River	Manok
narra	Orkidyas	perlas	Manila	baka

Aralin

1

Pagtatangol ng mga Pilipino sa Pambansang Interes

Upang makatulong tayo sa pag-unlad ng ating bansa kailangan nating maging aktibo sa pakikilahok sa iba't-ibang gawain na magpapaunlad sa ating bansa. Kailangan rin nating alamin ang ating mga karapatan at kapangyarihan upang mapangalagaan ang pambansang interes ng bansa.

Tara na, ating balikan at tuklasin ito!

Balikan

Panuto: Isulat ang buong pangalan ng mga pangulo na nasa larawan at isulat sa iyong sagutang papel.

1

4

2

5

3

6

Tuklasin

Panuto: Basahin at pag aralan ang tula. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

SOBERANYA

Ni: Ruth Ann D. Monterroyo

Soberanya ang tawag, sa kalayaang di huwad
Ito ang pinakatatangi, nang bayang minimithi
Soberanya ang bukod tanging
bumubuo Sa pagkatao at buhay ng
bawat Pilipino.

Soberanyang panloob ang tawag,
Sa kapangyarihang taglay nito
na magpasunod ng utos sa teritoryo
upang maging payapa, mga sinasakupan nito

Soberanyang panlabas ang siyang bigkas
Sa kakayahang magtaguyod ng mga gawain
Na hindi pinapakikialaman ng ibang bansa
Mahahalagang desisyon at pamamalakad natin.

*Ano ang mensahe ng tula?

*Ano ang pinagkaiba ng soberanyang panloob at panlabas?

Suriin

Soberanya ang tawag sa pinakamataas na kapangyarihan ng estado na mag-utos at pasunurin ang mga nasasakupan nito. Mayroong dalawang uri ang soberanya, ito ay ang panloob na soberanya at panlabas na soberanya.

Ang Panloob na Soberanya ay tumutukoy sa kapangyarihan ng estadong magpasunod sa lahat ng teritoryong nasasakupan nito.

Ang Panlabas na Soberanya ay tumutukoy sa kalayaan ng estadong itaguyod at sundin ang gawain nito na hindi pinakikialaman ng ibang bansa.

Ang bawat bansa ay may kapangyarihang magsarili. Ito ay kapangyarihang pamahalaan ang bansa na malaya mula sa panghihimasok ng mga dayuhan. Ibig sabihin, ang kapangyarihang pampamahalaan ay nasa kamay ng mga mamamayan nito. Napasailalim sa kamay ng taong bayan ang karapatang pumili ng mga pinuno ng bansa sa pamamagitan ng isang halalan. Ang mga piniling mamuno ang siyang magpapatupad ng batas at magsasagawa ng mga kautusan para sa maayos na pamumuhayng mga Pilipino.

Isa pang kapangyarihan ng bansa ay ang kapangyarihang makapagsarili. Sa pamamagitan ng kapangyarihang ito, malayang naipatatupad ng bansa ang mga layunin at mithiin para sa kabutihan at kaunlaran ng mga mamamayan at ng Pilipinas. Ilan sa mga tungkulin ng bansa ay ang lutasin ang mga suliranin at kaguluhan sa bansa ng hindi pinapakialaman ng ibang bansa.

Mayroon rin itong patakarang panlabas upang mapanatili ang mabuting pakikipag-ugnayan sa ibang bansa. Naisasakatuparan ito sa pamamagitan ng pagpapadala ng mga sugo/embahada sa ibang bansa.

Karapatang Magsarili

Sa pagiging malaya ng Pilipinas, may karapatan itong lutasin ang mga sigalot sa loob ng bansa na walang anumang impluwensiya ng alinmang bansa.

Karapatang Mamahala sa Nasasakupan

May mga batas na ipinatatupad hinggil sa pamamahala sa teritoryo at mga mamamayan nito. Tanging Pilipinas lamang ang magpapasya tungkol sa paglinang ng mga likas na yaman at mga pakinabang nito. Karapatan ng Pilipinas na pangalagaan ang mga karapatan ng mga Pilipino nasa loob man o labas ng bansa ang mga ito.

Karapatang Magkaroon ng mga Ari-arian

Karapatan ng bansa na mag-angkin ng mga ari-arian gaya ng likas na yaman, gusaling pambayan, mga embahada, paliparan, daungan at iba pa. Karapatan din ng bansa na bilhin ang pribadong ari-arian na pakikinabangan ng publiko sa tamang halaga na naaayon sa batas.

Karapatan sa Pantay na Pagkilala

Kasapi ang Pilipinas ng Samahan ng Nagkaisang Bansa (United Nations). Maaaring isumite ng Pilipinas ang anumang suliranin at mga pangangailangan sa samahang ito. Maraming Pilipino ang nanilbihan dito kabilang na si Carlos P. Romulo na nahalal noong 1949 bilang Secretary General. Sa pagtatag ng Samahan ng mga bansa sa Timog-Silangang Asya o Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) noong Agosto 8, 1967, isa ang Pilipinas sa pangunahing kasapi nito. Layunin ng samahang ito na patatagin at paunlarin ang kabuhayan, kultura at gawaing panlipunan ng mga bansang kasapi nito.

Karapatang Makipag-ugnayan

Bilang kasaping bansa ng samahang pandaigdig at panrehiyon, karapatan nito na magpadala ng kinatawan sa ibang bansa at tumanggap ng embahada ng ibang bansa. Nagpapadala ng mga ambassador ang Pilipinas sa ibang bansa at tumatanggap din ito ng mga ambassador mula sa ibang bansa na may magandang hangarin. Ang pakikipag-ugnayan nito ay nakasentro sa larangan ng ekonomiya, pulitika at panlipunan.

Karapatang Ipagtanggol ang Kalayaan

Nakatakda sa Saligang Batas na ang isang mamamayang Pilipino na nasa tamang edad, babae man o lalaki ay inaasahang maglingkod military, personal man o sibil sakaling maharap sa panganib ang bansa. Nakatalaga sa Sandatahang Lakas ng Pilipinas na pangalagaan at ipagtanggol ang bansa laban sa banta ng anumang pagsalakay o terorismo.

Hukbong Panlupa o Pangkatihan (Philippine Army o PA)

Tungkulin nitong ipagtanggol ang bansa laban sa anumang paglusob at labanan. Tumutulong din sila sa mga gawaing medikal, edukasyon at pangkabuhayan.

Hukbong Panghimpapawid (Philippine Airforce o PA)

Binabantayan nito ang himpapawid na sakop ng Pilipinas. Gamit ang kanilang radar tinitiyak nito ang mga sasakyang panghimpapawid na pumapasok sa bansa.

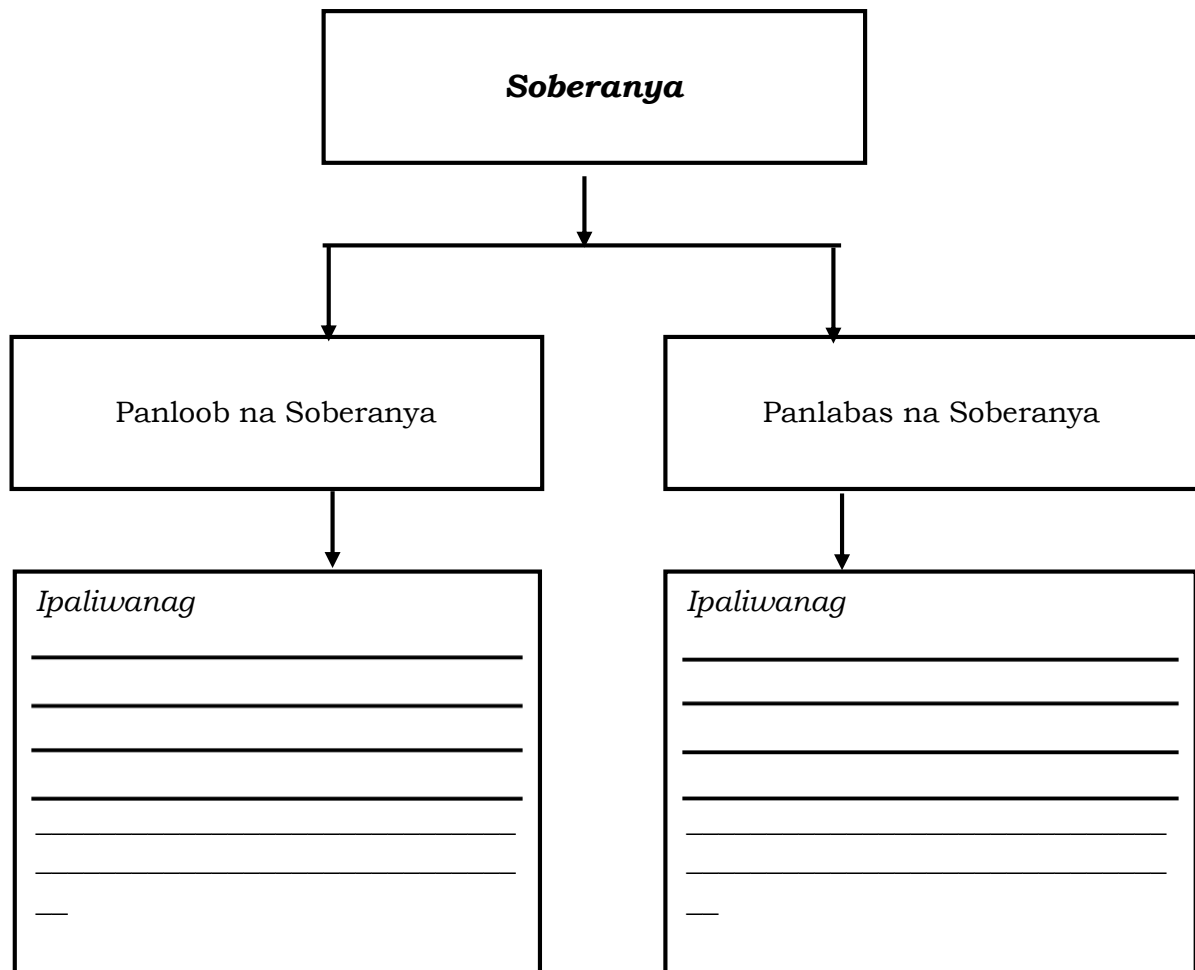
Hukbong Pandagat (Philippine Navy o PN)

Nagbantay sa mga bahaging tubig ng bansa. Binabantayan ang mga baybayin nito na ligtas sa anumang panganib. Sinusunod nito ang mga batas at patakaran ukol sa Doktrinang Pangkapuluan at Batas sa Dagat.

Pagyamanin

Panuto: Ipaliwanag ang kahulugan ng soberanya. Sa pamamagitan ng pagkumpleto ng *tree diagram*. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

Isaisip

Ang soberanya ay tawag sa pinakamataas na kapangyarihan ng estado na mag-utos at pasunurin ang mga nasasakupan nito.

May dalawang uri ng soberanya. Ito ay ang panloob soberanya at panlabas soberanya.

Ang panloob soberanya ay tumutukoy sa kapangyarihan ng estado sa loob ng bansa na mapasunod ang mga nasasakupan nito.

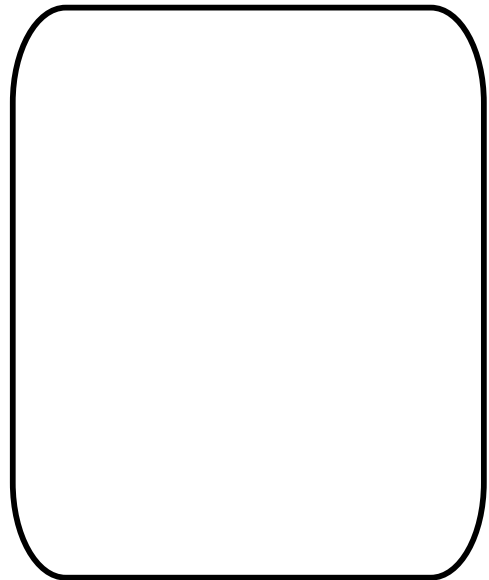
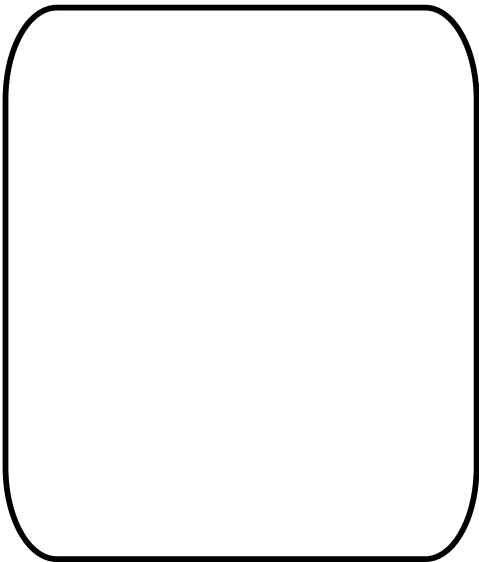
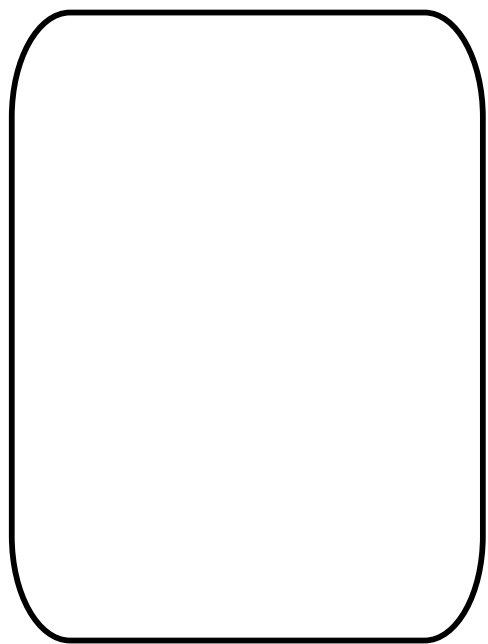
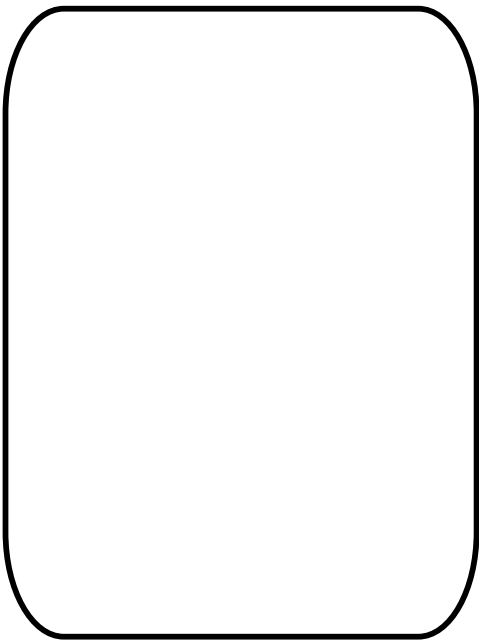
Ang panlabas soberanya ay tumutukoy naman sa kapangyarihan ng bansa na itaguyod ang mga gawain nito na hindi pinakikialaman ng ibang bansa.

May mga kaakibat na karapatan ang isang bansang malaya. Ilan sa mga ito ay ang mga sumusunod: karapatan sa pagsasarili, karapatan sa pantay na pagkakilala, karapatan sa saklaw na kapangyarihan, karapatang mag angkin ng ari-arian, karapatan sa pakikipag-ugnayan at karapatang ipagtanggol ang Kalayaan.

Isagawa

Gumuhit ng mga larawang nagpapakita kung ipinagtatanggol ng ating pamahalaan ang ating Pambansang Interes. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel at gamitin ang rubrics bilang gabay sa gawain.

PAMANTAYAN	NAPAKAHUSAY 12-15 PUNTOS	MAHUSAY 8-11 PUNTOS	KAILANGAN PANG MAGSANAY 5-7 PUNTOS
PAGLALAHAD	Malinaw na nailahad ang mensahe.	Hindi gaanong malinaw ang mensahe.	Malabo ang mensahe.
KAWASTUAN	Wasto ang detalye ng mensahe.	May isa o dalawang mali ang detalye ng mensahe.	Mali ang mensahe.
KOMPLETO	Kompleto ang detalye ng mensahe.	May kulang sa detalye ng mensahe.	Maraming kulang sa detalye ng mensahe.
PAGKAKAGAWA	Napakamasining ng pagkakagawa.	Masining ang pagkakagawa.	Magulo ang pagkakagawa.
HIKAYAT	Lubhang nakahihikayat ang mensahe.	Nakahihikayat ang mensahe.	Hindi nakakahikayat ang mensahe.

Tayahin

Panuto: Kilalanin ang mga sumusunod na karapatan ng isang bansang malaya. Piliin ang inyong sagot sa loob ng kahon at isulat sa sagutang papel.

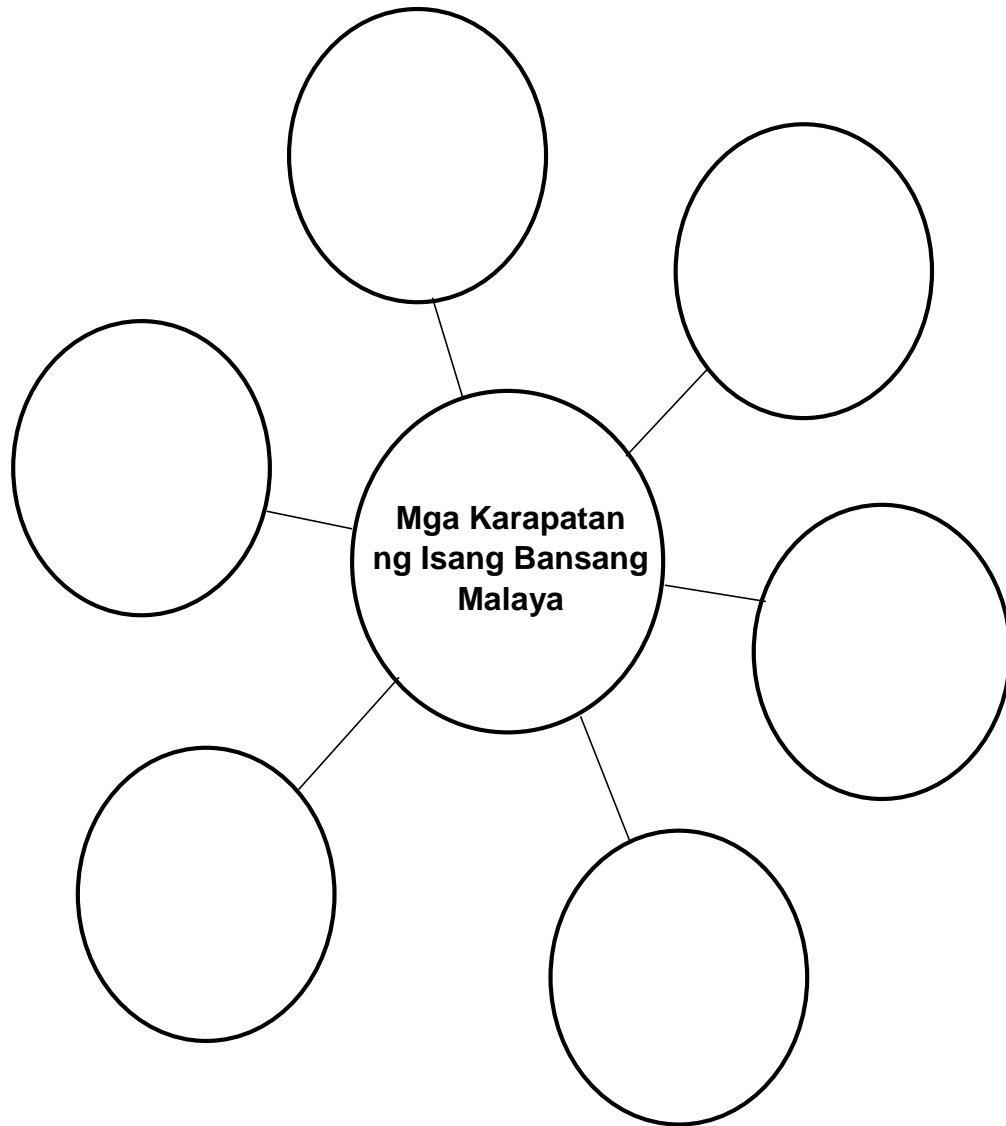
- a. karapatan sa pagsasarili
- b. karapatan sa pantay na pagkilala
- c. karapatang mamahala
- d. karapatang mag-angkin ng ari-arian
- e. karapatan sa pakikipag-ugnayan
- f. karapatang ipagtanggol ang kalayaan

1. Nagpapadala ang Pilipinas ng sugo, kinatawan o embahador sa ibang bansa.
2. Ang Pilipinas ay nakikilahok sa pagbibigay-pasya sa isang isyu sa Samahang ng Bansa ng nagkakaisa
3. May karapatan ang Pilipinas na atasan na magkaloob ng personal na paglilingkod na militar o sibil ang mga mamamayan nito
4. Ang mga gusaling pambayan tulad ng paaralan, kampo at kutang militar at embahada ang pag-aari ng bansa
5. Ang Pilipinas ay di-maaaring panghimasukan o pakialaman ng ibang bansa!

Karagdagang Gawain

Punan ang concept map. Isa-isahin ang mga karapatang tinatamasa nang isang bansang malaya. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

Aralin

2

Pagtatanggol ng mga Mamamayan sa Kalayaan at Hangganan ng Teritoryo ng Bansa

Bawat tao ay naghahangad ng isang tahimik at ligtas na bansa. Tungkulin ng bawat isa sa atin na bantayan at pangalagaan ang ating kalayaan. Makakamit lamang ito kung ang bawat Pilipino ay may pagtutulungan at pagkakaisa. Sa Araling ito ay iyong matutunghayan ang mga dapat gawin ng isang mamamayan sa pagtatanggol ng ng kalayaan at hangganan ng teritoryo ng bansa.

Balikan

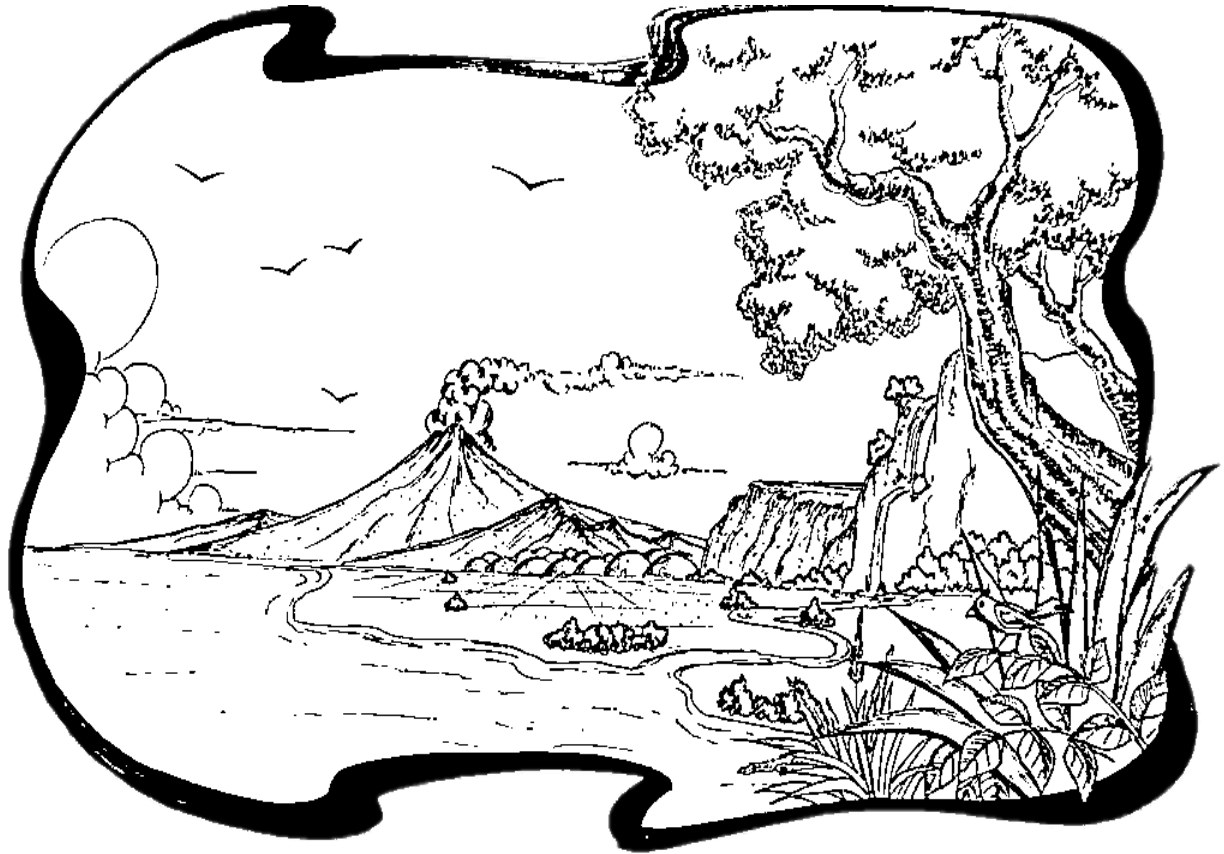
Panuto: Basahin ang mga sumusunod na sitwasyon. Piliin ang uri ng karapatan na tinutukoy sa bawat bilang. Isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ang Pilipinas ay nagpapadala ng mga kinatawan sa UN at nagkakaroon ng boses sa pagpapasya sa mahahalagang isyu na nilulutas ng samahan
 - A. Karapatan sa Pantay na Pagkilala
 - B. Karapatang Magsarili
 - C. Karapatang Ipagtanggol ang Kalayaan
 - D. Karapatang Makipag-ugnayan
2. Nakasaad sa Saligang Batas na sa panahon na nasa panganib ang bansa ang sinumang mamamayang Pilipino na nasa tamang edad babae man o lalaki ay maaaring maglingkod personal, militar man o sibil.
 - A. Karapatang Mamahala sa Nasasakupan
 - B. Karapatang Ipagtanggol ang Kalayaan
 - C. Karapatang Mag-angkin ng Ari-arian
 - D. Karapatang Malipag-ugnayan

3. Karapatan ng Pilipinas ang magpadala ng ambassador sa ibang bansa at tanggapin ang sinumang ambassador na ipapadala ng ibang bansa na may mabuting hangarin.
 - A. Karapatan sa Pantay na Pagkilala
 - B. Karapatang Mamahala sa Nasasakupan
 - C. Karapatang Ipagtanggol ang Kalayaan
 - D. Karapatang Makipag-ugnayan
4. Karapatan ng Pilipinas na ipatupad ang mga batas ukol sa pangangalaga sa teritoryo, mamamayan at mga ari-arian nito.
 - A. Karapatang Mamahala sa Nasasakupan
 - B. Karapatang Makapagsarili
 - C. Karapatang Mag-angkin ng Ari-arian
 - D. Karapatang Ipagtanggol ang Kalayaan
5. Ang banta ng terorismo at droga ay ilan sa mga suliraning hinaharap ng bansa. Karapatan ng Pilipinas na gumawa at magpatupad ng mga batas upang sugpuin ang mga ito.
 - A. Karapatang Mamahala sa Nasasakupan
 - B. Karapatang Ipagtanggol ang kalayaan
 - C. Karapatang Makapagsarili
 - D. Karapatang Makipag-ugnayan

Tuklasin

Ano ang nakikita mo sa larawan?

Makatutulong ba ito sa pagpapaunlad ng isang bansa?

Bilang isang mamamayan, paano mo pangangalagaan ang mga likas na yaman at iba pang pag-aari ng ating bansa na nakapaloob sa ating pambansang teritoryo?

Suriin

Panuto: Basahin ang mga kaisipan sa ibaba. Piliin sa loob ng kahon ang tamang sagot. Isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

Department of Environment and natural Resources (DENR)
Department of Interior and Local Government (DILG)
Department of Foreign Affairs (DFA)
Department of National Defense (DND)
Department of Justice (DOJ)

- _____ 1. Naglalayong pangalagaan ang katahimikan sa loob ng bansa.
- _____ 2. Naglalayong ipagtanggol ang bansa laban sa nanggugulo at dayuhang terorista.
- _____ 3. Nangangalaga sa kapaligiran at likas na yaman.
- _____ 4. Nagsisiyasat sa mga dokumento ng isang dayuhan kung papayagan ang mga ito na pumarito o manirahan sa bansa.
- _____ 5. Naglalayong ipatupad ang batas at ibigay ang hustisya sa dapat makakamit nito.

Pagyamanin

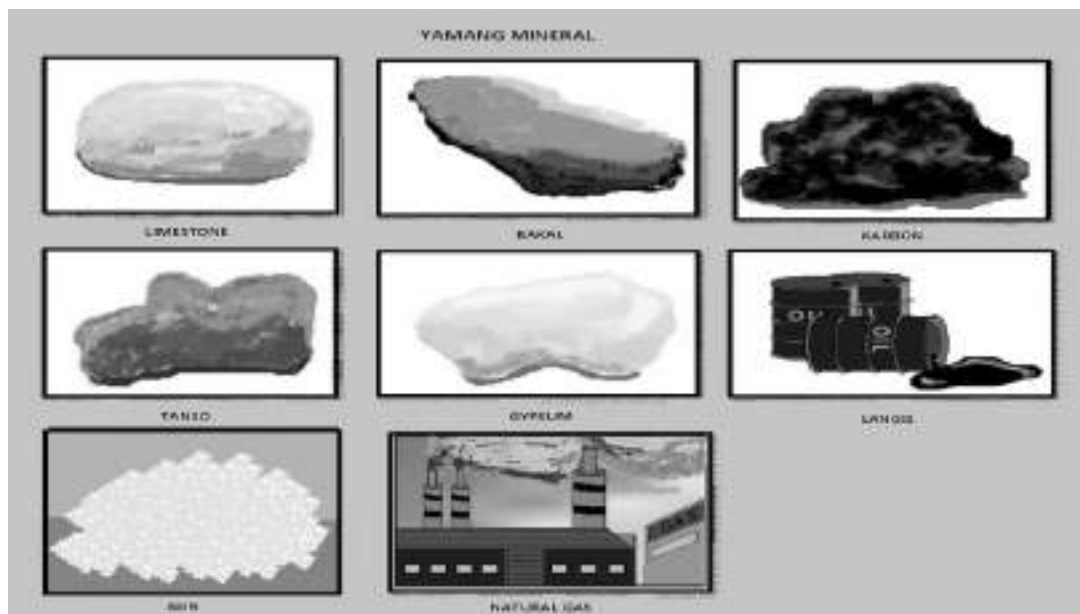
Malaking pakinabang sa mga Pilipino ang inaangking teritoryo ng bansa. Taglay nito ang saganang likas na yaman.

Ang Pilipinas ay nabiyayaan ng masaganang likas na yaman. Isa na rito ay ang yamang dagat. Kahit saang dako ng bansa matatagpuan ang sari-saring isda, kabibe at iba pang lamang dagat.

Sa kabilang dako, dinarayo rin ang ating bansa ng mga turista dahil sa taglay nitong magagandang tanawin gaya ng Isla ng Boracay, Underground River ng Palawan, Bulkan ng Mayon sa Albay, Chocolate Hills ng Bohol at marami pang iba.

Maraming mineral din ang makikita sa ating bansa, mineral na metal, mineral na di-metal at mineral na panggatong. Kabilang sa mineral na metal ay ang tanso, nikel, bakal at ginto. Ang di- metal naman ay ang apog, mga sangkap ng semento, marmol at silica. May deposito din ng langis sa bansa na matatagpuan sa Palawan. Sa Pilipinas matatagpuan ang pinakamalaking deposito ng chromite at nickel. Isa sa pinagkukunan ng kita ng pamahalaan ay ang pagmimina. Laging tandaan na ang yamang mineral ay nauubos at di napapalitan kaya gamitin ito ng wasto at tama.

Mayaman din ang ating kalupaan. Iba't ibang halamang bulaklak, at mga punong-kahoy ang tumutubo rito gaya ng narra, lawan, tanguile, mayapis, yakal, apitong at mahogany na ginagamit natin sa paggawa ng bahay, kasangkapan at iba pang gamit.

Pagtatanggol sa Hangganan ng Teritoryo ng ating Bansa

Nakasaad sa 1987 Saligang Batas, Artikulo II, Seksiyon 4 na “Ang pagtatanggol sa estado ay pangunahing tungkulin ng pamahalaan at sambayanang Pilipino. Maaaring utusan ng batas ang lahat ng mamamayan na magkaloob ng personal na serbisyo o sibil.”

Gayundin, mababasa sa Artikulo II, Seksiyon 3 ng Saligang Batas ng 1987, itinatag ang Hukbong Sandatahan ng Pilipinas upang panatilihin malaya ang bansa sa panloob at panlabas na panganib. Ito ay binubuo ng:

Hukbong Panlupa o Pangkatihan (Philippine Army o PA)

Tungkulin nitong ipagtanggol ang bansa laban sa anumang paglusob at labanan. Tumutulong din sila sa mga gawaing medikal, edukasyon at pangkabuhayan.

Hukbong Panghimpapawid (Philippine Airforce o PA)

Binabantayan nito ang himpapawid na sakop ng Pilipinas. Gamit ang kanilang radar tinitiyak nito ang mga sasakyang panghimpapawid na pumapasok sa bansa.

Hukbong Pandagat (Philippine Navy o PN)

Nagbabantay sa mga bahaging tubig ng bansa. Binabantayan ang mga baybayin nito na ligtas sa anumang panganib. Sinusunod nito ang mga batas at patakaran ukol sa Doktrinang Pangkapuluan at Batas sa Dagat.

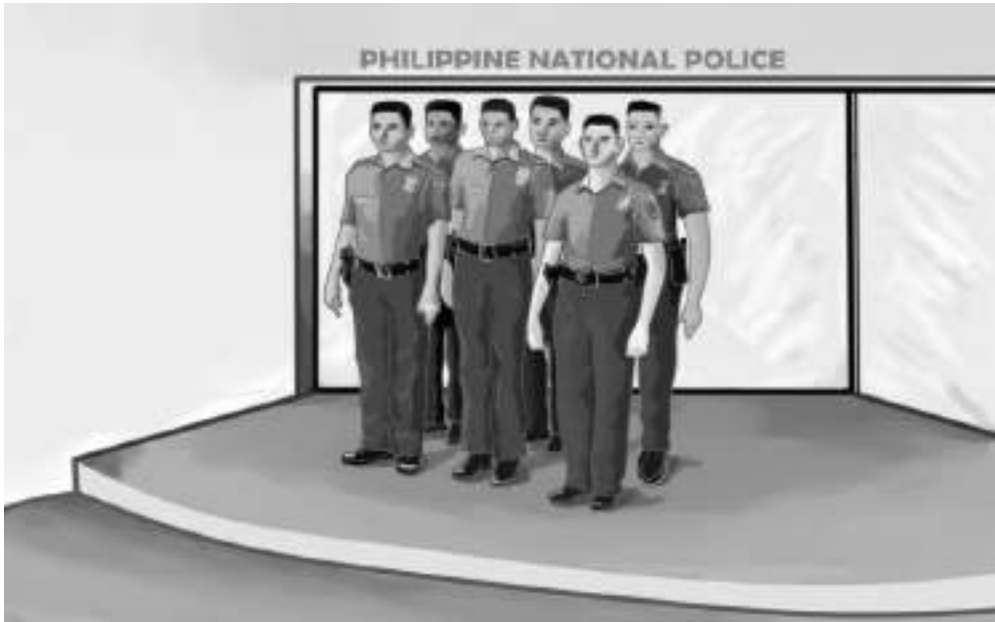
Iba pang Ahensiya ng Pamahalaan

Kagawaran ng Interyor at Pamahalaang Lokal (Department of Interior and Local Government o DILG)

Ang ahensyang ito ang nagpapanatili ng kapayapaan, kaayusan at kaligtasan ng mga mamamayan.

Nasa ilalim nito ang Pambansang Pulisya ng Pilipinas.

Pambansang Pulisya ng Pilipinas (Philippine National Police o PNP)

Tungkulin nitong panatilihin ang katahimikan at kaayusan sa loob ng bansa. Kabilang din sa gawain nila ang pagbibigay tulong sa panahon ng kalamidad gaya ng bagyo, sunog, pagputok ng bulkan at iba pa.

Kagawaran ng Ugnayang Panlabas (Department of Foreign Affairs o DFA)

Tungkulin ng ahensiyang ito ang makipag-ugnayan sa ibang bansa upang masiguro ang kaligtasan ng ating teritoryo, ang ating kapangyarihan bilang bansa, at karapatang pambansa.

Kagawaran ng Kapaligiran at Likas na Yaman (Department of Environment and Natural Resources DENR)

“Ang ahensyang ito ang nangangasiwa, nangangalaga at nag-iingat sa ating likas na yaman. Gawain nitong bantayan ang kagubatan, Nagpapatupad ng mga programa para sa pangangalaga ng kapaligiran, pangangasiwa sa industriya ng pagmimina, mga isda at yamang-dagat at mga hayop na maaari nang maubos.

Kagawaran ng Hustisya (Department of Justice)

Ito ang ahensiyang sanggunian sa mga usapin tungkol sa batas at siya ring tagapagsakdal. Saklaw din nito ang pagtanggap, pamamahala at paglagi ng mga dayuhan sa bansa.

Layunin ng ahensya na ipagtatanggol ang teritoryo ng bansa. Ito ay maaaring gawin sa pamamagitan ng diplomasya o pag-uusap o kaya’y sa armas o pakikidigma. Ngunit hanggat maaari ay maiwasan ang huli upang di na maulit ang malagim na pangyayari sa nakaraang Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Ang pangangalaga sa teritoryo ng bansa ay mahalaga upang di tayo masakop ng mga dayuhan at higit nating mapakinabangan ang ating likas na yaman. Ang pagsunod sa mga batas para sa katahimikan at pangangalaga sa likas na yaman ay isa ring paraan ng pagtatanggol sa teritoryo ng bansa.

Isaisip

Mapalad ang Pilipinas dahil nabiyayaan ito ng masaganang likas na yaman. Malaki ang ating pakinabang sa ating teritoryo dahil lahat ng ating pangangailangan ay dito natin kinukuha. Maraming Pilipino ang umaasa sa mga likas na yaman, maging ang pamamasyal at paglilibang.

Ang ating teritoryo ay kailangang ipagtanggol panloob man o panlabas, laban sa anumang banta ng paglusob at panganib. Ang Sandatahang Lakas ng Pilipinas O Armed Forces of the Philippines sa tulong ng mga sangay nito ay may tungkuling tiyakin ang ganap na kapangyarihan ng bansa.

May iba pang ahensiya ng pamahalaan na inaasahang tutulong upang bantayan at pangalagaan ang ating teritoryo. Ilan sa mga ito ay ang DENR, DOJ, DILG, DFA, DND at PNP.

Isagawa

Gumawa ng isang poster na nagpapakita ng ahensiya gobyerno na nais mong salihan paglaki mo. Ipakita rin sa poster ang dahilan kung bakit mo ito pinili. Gamitin ang rubrics bilang gabay sa gawain. Gawin mo ito sa sagutang papel.

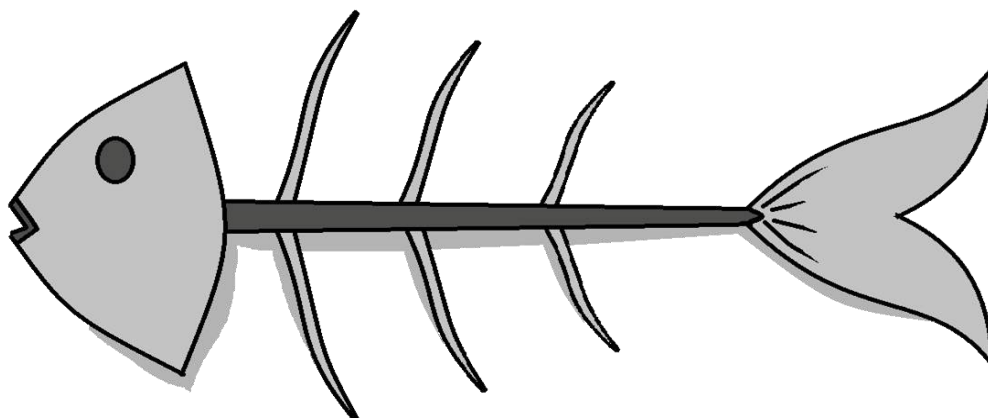
PAMANTAYAN	NAPAKAHUSAY 12-15 PUNTOS	MAHUSAY 8-11 PUNTOS	KAILANGAN PANG MAGSANAY 5-7 PUNTOS
PAGLALAHAD	Malinaw na nailahad ang mensahe.	Hindi gaanong malinaw ang mensahe.	Malabo ang mensahe.
KAWASTUAN	Wasto ang detalye ng mensahe.	May isa o dalawang mali ang detalye ng mensahe.	Mali ang mensahe.
KOMPLETO	Kompleto ang detalye ng mensahe.	May kulang sa detalye ng mensahe.	Maraming kulang sa detalye ng mensahe.
PAGKAKAGAWA	Napakamasining ng pagkakagawa.	Masining ang pagkakagawa.	Magulo ang pagkakagawa.
HIKAYAT	Lubhang nakahihikayat ang mensahe.	Nakahihikayat ang mensahe.	Hindi nakakahikayat ang mensahe.

Tayahin

Panuto: Gamit ang graphic organizer na *Fish Bone* isulat ang mga ahensiya ng pamahalaan at ang tungkulin nito sa pangangalaga ng ating teritoryo. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

Mga Ahensiya ng Pamahalaan

Ang kanilang mga tungkulin

Karagdagang Gawain

Panuto: Isulat ang iyong nalalaman tungkol sa sumusunod na mga ahensiya ng pamahalaan. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

DILG _____

DND _____

DFA _____

DENR _____

DOJ _____

Susi sa Pagwawasto

Unang Bahagi

Tayahin	1. c 2. b 3. d 4. e 5. a
Pagyamanin	soberanya ay ang tawag sa pinakamataas na kapangyarihan ng estado na mag-utos at pasunurin ang mga nasasakupan nito. Panloob na soberanya ay tumutukoy sa kapangyarihan ng estadong magpasunod sa lahat ng teritoryong nasasakupan nito. Panlabas na soberanya tumutukoy sa kalayaan ng estadong itaguyod at sundin ang gawain nito na hindi pinakikialaman ng ibang bansa.
Subukin	1. h 2. j 3. i 4. d 5. e 6. f 7. c 8. b 9. g 10. a

Ikalawang Bahagi

Tayahin	B D A C 5.E
Pagyamanin	1.A 2.B 3.D 4.A 5.C
Balikan	
Subukin	Narra Mahogany Abaka Manila manok

Sanggunian

Michael DC. Rama* Florencia c. Domingo, Ph. D.* Jennifer G. Rama* Jayson A. Cruz,
pilipinas Isang Sulyap at Pagyakap, araling Panlipunan 1, Batayang Aklat,
226-247

Ailene G. Baisa-Julian and Nestor S. Lontoc, *Bagong Lakbay ng
Lahing Pilipino, Batayang Aklat sa Ika-anim na Baitang
Quezon City: Phoenix Publishing House Inc.,2016, 195-201,
231-271*

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Kagawaran ng Edukasyon –Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Building, DepEd Complex,
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (02) 634-1072; 634-1054 o 631-4985

E-mail Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph